

وصف بهشت (جنت)

برگزیده از کتاب و سنت

نویسنده:

ابوالحسن ابن الفقیه

مترجم:

ام عزیزالرحمان ملازاده

فهرست

ش	موضوع	صفحه
۱	مقدمه مترجم	۳
۲	پیشگفتار نویسنده	۵
۳	آیا نعمت‌های بهشت را می‌شناسیم؟	۷
۴	درهای بهشت	۱۰
۵	ساختمان‌ها و خاک بهشت	۱۴
۶	اتاق‌های جنت	۱۵
۷	خیمه‌های بهشت	۱۷
۸	کاخ‌های بهشت	۱۸
۹	خاک بهشت	۱۸
۱۰	باغ‌ها و ثمره‌های بهشت	۱۹
۱۱	چشمه سارهای بهشت	۲۱
۱۲	نهرهای جنت	۲۲
۱۳	طبقات بهشت	۲۶
۱۴	درختان و میوه‌های بهشت	۳۳
۱۵	هیئت و شکل اهل بهشت	۴۰
۱۶	زنان اهل بهشت	۴۲
۱۷	اخلاق زنان اهل بهشت	۴۵
۱۸	آهنگ و موسیقی اهل بهشت	۴۵
۱۹	راه رسیدن به بهشت	۴۸
۲۰	ایمان و عمل صالح	۴۸
۲۱	نماز	۴۹
۲۲	ادای نوافل	۵۰
۲۳	نیکی با والدین	۵۱

بسم الله الرحمن الرحيم

مقدمه مترجم

در عصر حاضر که پرداختن به مادیات و ظواهر عوام فریبانه این دنیا پرده تاریکی در مقابل اندیشه‌ی معنوی و تفکر دینی بسیاری از مردم قرار داده و آنها را از توجه به مرگ و عالم پس از آن و جنت و نعمت‌های آن غافل نموده، سخن گفتن و نوشتن مطالبی در باره جهان آخرت و نعمت‌ها و احسان‌هایی که خداوند وعده رسیدن به آنها را در بهشت به مؤمنان مخلص داده، بسیار دشوار و مفهومی دور از ذهن به نظر می‌آید، مگر برای کسانی که به خداوند متعال از صمیم قلب و عمق اندیشه و بدون هیچگونه تردیدی ایمان آورده و بشارت‌های غیبی پروردگار را پذیرفته، و در این جهان فانی با پیروی از دستورات الهی و سنت پیامبر ﷺ راه رسیدن به زندگانی سعادت‌مند در بهشت را برای خود هموار نموده باشند.

آری، سخن از بهشت برین و نعمت‌ها و راه رسیدن به آن برای کسانی که تقوی پیشه نموده و با جان و مال خود در راه کسب رضایت خداوند متعال می‌کوشند، و سر منزل مقصود خود را رسیدن به بهشت و جاودانه زندگی کردن در آن قرار داده اند، آهنگی دلنشین و روح نواز است، این بندگان مخلص خدا همواره سعی و تلاش می‌نمایند تا با عبادت و پرهیزگاری توشه‌ای برای آخرت خود فراهم سازند.

سراسر آیات کلام الله مجید و روایات منقول از رسول اکرم ﷺ انسان‌های مؤمن و پرهیزگار را به راه رسیدن بهشت و برخوردارگی از نعمت‌های بیکران و ابدی آن رهنمون می‌نمایند.

پیامبر گرامی اسلام ﷺ در شب معراج و لیلۃ الاسراء با تمام وجود و در حالت بیداری وارد جنت شدند و نعمت‌های جاویدان آن را لمس کردند، و به امت مسلمان فرمودند که برای رسیدن به بهشت با ایمان کامل به انجام عبادت و اعمال نیک در این دنیا پردازند تا در جنت کامیاب شوند.

این دنیا و هرچه در آن وجود دارد، وسایل و ابزاری برای آزمایش انسان و تلاش وی برای به دست آوردن زندگی جاوید در آن دنیا است. هیچ انسان عاقل

و فهمیده‌ای لذت‌های آنی و چندروزه این دنیای زودگذر و فانی را با ذلت‌ها و خوشی‌های ماندگار و جاویدان بهشت عوض نمی‌کند.

در کتاب حاضر که ترجمه رساله‌ی «وصف الجنة من الكتاب والسنة والطريق الموصل إليها» می‌باشد، کوشش به عمل آمده تا اوصاف و ویژگی‌های بهشت با استفاده از آیات قرآن مجید و احادیث رسول اکرم ﷺ بیان شود و راه‌های رسیدن به آن به روشنی ترسیم گردد.

امید است این خدمات ناچیز مقبول درگاه حق قرار گرفته و وسیله‌ای برای ترغیب و تشویق برادران و خواهران مؤمن به ویژه جوانان گرامی که هدف تهاجم فرهنگی دشمنان اسلام قرار دارند، در راه رسیدن به بهشت موعود باشد و بسیاری از دل‌های خفته را بیدار سازد.

از خوانندگان گرامی برای خود و برای آنهایی که در تهیه و تدوین و ویرایش این کتاب با من همکاری نموده اند، تقاضای دعای خیر دارم.

ام عزیزالرحمان ملازاده

پیشگفتار نویسنده

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله وعلى آله وصحبه ومن والاه.

برخی از احسان‌های خداوند چنان هستند که نه با چشم دیده و نه با گوش شنیده می‌شوند، و نه در فکر و اندیشه کسی خطور کرده‌اند، تا مؤمنان به شوق دستیابی به آن احسان‌ها و نعمت‌ها پروردگار آستین همت را بالا زده و بی‌خبران را به رحمت الهی و نعمت‌های بهشت آگاه نمایند، رسول خدا ﷺ گفت که خداوند می‌فرماید: «أَعَدَدْتُ لِعِبَادِي الصَّالِحِينَ مَا لَا عَيْنٌ رَأَتْ، وَلَا أُذُنٌ سَمِعَتْ، وَلَا خَطَرَ عَلَى قَلْبِ بَشَرٍ»^(۱).

ترجمه: پیامبر خدا ﷺ گفت: «خداوند متعال می‌فرماید: نعمت‌هایی را برای بندگان صالح خود در بهشت آماده و ذخیره کرده‌ام که هیچ چشمی آنها را ندیده و هیچ گوشی نشنیده و بر قلب هیچکسی خطور نکرده است»، دوست دارید آیه مبارکه‌ای را که در این رابطه می‌باشد، تلاوت کنید. خداوند می‌فرماید: ﴿فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ [السجده: ۱۷].

ترجمه: «هیچکس نمی‌داند در برابر کارهایی که (مؤمنان) انجام می‌دهند، چه چیزهای شادی آفرین و مسرت بخشی برای ایشان در نظر گرفته شده است؟».

خواننده گرامی! با من همراه شوید تا دل‌های غافل را با هشدار آرام به تفکر در نعمت‌ها و احسان‌های پروردگار متعال که در بهشت جاویدان وجود دارد، آگاه سازیم.

با من همراه شو! تا با حوران بهشتی آشنا شده و نگاهی گذرا به حسن و جمال درشتی و سیاهی چشم‌های‌شان بیندازیم، زیرا چه بسا افرادی بوده‌اند که با تفکر در باره حوران جنت به توبه و استغفار از گناهان پرداخته و به سوی الله برگشتند، و در نتیجه خداوند متعال آنان را به ملاقات و دیدار حوران بهشتی در جنت

(۱) - صحیح بخاری ۶ / ۲۳۰ و مسلم ۲۸۲۴.

جاوید مشرف ساخت، بدون شك کسانی را که الله تعالی در جنت داخل کند، از آنان به خوبی پذیرایی خواهد نمود.

والسلام

ابوالحسن ابن الفقیه

۱۴۲۱ هـ. ق

آیا نعمت‌های بهشت را می‌شناسیم؟

خداوند متعال برخی از اوصاف جنت را به منظور ترغیب و تشویق برای دسترسی به آنها برای ما تعریف نموده است، و بعضی از نعمت‌های آن بیان شده و بسیاری از آنها را برای فراهم آوردن زمینه بیشتر جهت تلاش و کوشش بشر مخفی نموده است... انواع نعمت‌های جنت هرچه بیشتر شناخته شوند، عقل بشر از درک و فهم آن ناتوان‌تر می‌ماند، زیرا خوبی‌هایی در بهشت وجود دارد که بر هیچ فکری خطور نکرده و هیچ کسی در هرگونه حالتی آن را نمی‌شناسد.

اکنون این سؤال مطرح می‌شود که آیا بهشت و نعمت‌هایش را می‌شناسیم؟ بدون تردید آنجا سرایی جاودانه و همیشگی می‌باشد، انسان بهشتی نه سختی می‌بیند و نه بدبختی، و نه در آن اندوهگین می‌شود و نه گریه می‌کند، لذتش را انتهای و خوشی‌هایش را پایانی نیست، نعمت‌هایش عقل انسان را متحیر و اندیشه‌اش را متعجب می‌گرداند.

هي جنة طابت وطاب نعيمها

فنعيمها باق وليس بفان

آن باغی است بسیار خوب و دارای نعمت‌های زیبا، پس نعمت‌های آن برای همیشه باقی می‌ماند و هرگز فنا نمی‌پذیرد.

بهشت نوری است که می‌درخشد، و ریحانی است که فضا را عطرآگین می‌کند، کاخی است محکم، نهری است جاری و میوه‌ای است رسیده... و دارای حوریانی است زیبا و خوبروی. و لباس‌های بسیار در جایگاهی همیشگی و ابدی، و... دارای خانه‌هایی بلند و زیبا که برای اهل و صاحبان‌شان مانند ستاره‌ای است که در افق می‌درخشد و همواره در حال نورافشانی می‌باشد.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! مِمَّ خُلِقَ الْخَلْقُ؟ قَالَ: «مِنَ الْمَاءِ». قُلْتُ: مَا بِنَاءُ الْجَنَّةِ؟ قَالَ: «لَبَنَةٌ مِنْ فِضَّةٍ، وَلَبَنَةٌ مِنْ ذَهَبٍ، وَمِلَاطُهَا الْمَسْكُ الْأَذْفَرُ، وَحَصَبَاؤُهَا اللَّوْلُؤُ وَالْيَاقُوتُ، وَتُرْبَتُهَا الرَّغْفَرَانُ، مَنْ يَدْخُلُهَا يَنْعَمُ وَلَا يَبْأَسُ، وَيُخَلَّدُ وَلَا يَمُوتُ، لَا تَبْلَى ثِيَابُهُمْ وَلَا يَفْنَى سَبَابُهُمْ»^(۱).

(۱) - ترمذی ۲۵۲۶ - احمد ۲ / ۴۴۵ و صحیح البانی در حاشیه مشکوٰۃ ۵۶۳۰.

ترجمه: «از ابوهریره رضی الله عنه مرویست که عرض کردم: یا رسول الله! مخلوقات از چه چیزی آفریده شده اند؟ فرمود: از آب، عرض کردم: ساختمان‌های بهشت از چه چیزی ساخته شده؟ فرمود: خشتی از نقره، و خشتی از طلا و ملاط آن (ملاط: مخلوطی از گل یا ماسه و سیمان که میان دو خشت قرار داده می‌شود) مُشک خوشبو، و سنگریزه‌هایش از مروارید و یاقوت، و خاکش زعفران می‌باشد، هر کس داخل آن شد، به خوشی زندگی کرده ناامید نمی‌شود، جاویدان می‌ماند و هرگز نمی‌میرد، لباس‌های اهل جنت کهنه نمی‌شوند و جوانی آنها از بین نمی‌رود».

بنابراین، جنت و نعمت‌هایش بسیار خوب، زیبا و لذت‌بخش می‌باشند:

﴿لِّلَّذِينَ اتَّقَوْا عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَأَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَرِضْوَانٌ مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ﴾ [آل عمران: ۱۵].

ترجمه: «برای کسانی که پرهیزگاری پیشه کنند نزد پروردگارشان باغ‌هایی (در جهان دیگر) است که رودخانه‌ها از پای (درختان) آنها می‌گذرد، در آنجا جاویدان هستند. (همچنین ایشان را) همسران پاکیزه (از هر پلیدی و نقصی) و خشنودی خداست. و خداوند (رفتار و کردار) بندگان را می‌بیند. (و نیت درونی ایشان را می‌داند)».

وجنات عدن ذخرفت ثم أزلفت

لقوم علی التقوی دواما تبتلوا

بها کل ما تهوي النفوس وتشتهي

وقرة عين ليس عنها تحول

باغ‌ها و بهشت جاوید برای مردمی مزین و آراسته و آماده شده اند که همیشه از خدا می‌ترسند و با تقوایند، و به خاطر رسیدن به بهشت از خواهش‌های نفسانی دوری می‌کنند، زیرا بهشت مکانی است که باعث راحت و آرامی چشم‌ها می‌شود و هر کس داخل بهشت شد هرگز از آن جدا نمی‌شود.

برادر و خواهرم! آیا ممکن است که عقل انسان این همه نعمت‌ها را درک کند و سپس نسبت به آنها بی‌رغبتی نشان دهد؟! این ندای خیر است که تو را با دلسوزی فرا می‌خواند، و نیروی رقابت و مسابقه برای رسیدن به بهشت را در وجود تو تحریک می‌کند: ﴿وَسَارِعُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ﴾ [آل عمران: ۱۳۳].

ترجمه: «(و با انجام اعمال شایسته) به سوی آمرزش پروردگارتان و (رسیدن به بهشتی) بشتابید و بر یکدیگر پیشی گیرید که پهنای آن (همچون پهنای) آسمان‌ها و زمین است؛ (و چنین جایگاه باارزشی) برای پرهیزکاران تهیه دیده شده است.»

بنابراین، به سوی خودداری از گناه و طلب بخشش از گناهان و زندگی ابدی در سرزمینی جاوید بشتاب! زیرا بشارت‌دهنده به تو چنین مژده می‌دهد:

يا طالب الدنيا الدنية إنها
شرك الردى وقرارة الأقدار
دار متى ما أضحكت في يومها
أبكت غداً تبأ لها من دار

ای کسی که خواهان دنیای پست و بی‌ارزش هستی، بدان دنیا جایگاهی بی‌ارزش و فاسد است.

خانه‌ای است که یک روز آن شادی و روز دیگرش گریه است، چنین خانه‌ای نابود باد.

بنابراین، انسان دانا کسی است که این دنیا را فقط به اندازه رفع احتیاج خود بخواهد، و برای به دست آوردن نعمت‌های دنیای باقی و ورود به بهشت تلاش کند.

خداوند متعال می‌فرماید:

﴿وَلَلْآخِرَةُ خَيْرٌ لَّكَ مِنَ الْأُولَىٰ﴾ [الضحى: ۴] ترجمه: «و به یقین آخرت

برای تو از دنیا بهتر است!».

عاقل کسی است که به دنبال سعادت و خوشبختی همیشگی برود و در جستجوی بهشت باشد و برای به دست آوردن نعمت‌های بیکران آن تلاش کند، راه به دست آوردن جنت یقین داشتن به توحید و یگانگی الله تعالی و اتباع و پیروی رسول خدا محمد ﷺ و آدای فرائض و واجبات و دوری نمودن از اعمال فاسد، گناهان کبیره و کارهایی که خداوند حرام نموده است می‌باشد، و همچنین نزدیک شدن به پروردگار به وسیله انجام نوافل و اعمال صالح و توبه و انابت به سوی پروردگار در هنگام تاریکی و خلوت و استغفار نمودن از خطاها و گناهان و لغزشهاست، و رفتن به دنبال فراگیری علم و دانش و سعی نمودن برای فهمیدن و عمل کردن به علم و مداومت بر اخلاص و صدق و راستی با الله تعالی می‌باشد، زیرا جوینده این طریق در یقین و یافتن راه سعادت ناکام نمی‌شود و جدیت و کوشش وی ضایع نخواهد شد. خداوند متعال می‌فرماید: ﴿وَالْعَصْرَ ﴿۱﴾ إِنَّ الْإِنْسَانَ لِفِي خُسْرٍ ﴿۲﴾ إِلَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَّصُوا بِالْحَقِّ وَتَوَّصُوا بِالصَّبْرِ ﴿۳﴾﴾ [العصر: ۱ - ۳].

ترجمه: «سوگند به زمان (که سرمایه زندگی انسان و فرصت تلاش او برای نیل به سعادت دو جهان است)! انسان‌ها همه در زیان هستند. مگر کسانی که ایمان می‌آورند، و کارهای نیکو و شایسته انجام می‌دهند، و یکدیگر را به تمسک به حق (در عقیده و قول و عمل) سفارش می‌کنند، و یکدیگر را به شکیبایی (در تحمل سختی‌ها و دشواری‌ها و دردها و رنج‌هایی) توصیه می‌نمایند (که موجب رضای خدا می‌گردد)».

ناظم (یکی از علمای اسلامی) می‌گوید: برادرم! آیا راه‌های ورود به جنت را می‌دانی؟

درهای بهشت

اکنون که شناخت اجمالی نسبت به نعمت‌های بهشت برین و شیوه‌های رسیدن به این نعمت‌ها را پیدا نمودیم، بی‌ایند باهم نزدیک دروازه‌های جنت برویم، تا با فکر و اندیشه خود در ملکوت اعلاى خداوند و در اسرار شگفت‌انگیز پروردگار که برای بندگان مؤمن، فرمانبردار، نیکوکار و صالح و برگزیده خود مهیا و آماده ساخته سیر و گردش نمائیم.

خداوند متعال می‌فرماید: ﴿وَسِيقَ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ إِلَى الْجَنَّةِ زُمَرًا حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوهَا وَفُتِحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا سَلَامٌ عَلَيْكُمْ طِبْتُمْ فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ ﴿۷۳﴾ [الزمر: ۷۳]. ترجمه: «و کسانی که از پروردگارشان ترسیده‌اند گروه گروه به سوی بهشت سوق داده می‌شوند تا هنگامی که به [کنار] آن رسند در حالی که درهایش گشوده شده است و نگهبانانش به آنان گویند: سلام بر شما باد. پاک بوده‌اید [و خوش باشید]. جاودانه به آن درآید».

رسول اکرم ﷺ می‌فرماید: «وَمَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ يَتَوَضَّأُ فَيَبْلُغُ - أَوْ فَيَسْبِغُ - الْوُضُوءَ ثُمَّ يَقُولُ: أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، إِلَّا فُتِحَتْ لَهُ أَبْوَابُ الْجَنَّةِ الثَّمَانِيَةِ، يَدْخُلُ مِنْ أَيِّهَا شَاءَ»^(۱).

ترجمه: «برای هر یکی از شما که به طور صحیح و کامل وضو می‌کند و سپس می‌گوید: گواهی می‌دهم که هیچ معبودی جز خداوند نیست و به درستی که محمد ﷺ بنده و فرستاده اوست، پاداشی به جز این نیست که درهای هشتگانه بهشت برای ورود او باز می‌شود، و به او گفته می‌شود که از هر کدام از آنها که دوست دارد داخل جنت شود».

چرا دروازه‌های بهشت زیاد نباشند، زیرا چنانکه خداوند متعال فرموده است:

﴿سَابِقُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا كَعَرْضِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أُعِدَّتْ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ ۚ ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ ۗ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿۲۱﴾ [الحديد: ۲۱] ترجمه: «بر یکدیگر پیشی بگیرید، برای

رسیدن به آمرزش پروردگارتان و بهشتی که پهنای آن به اندازه پهنای آسمان و زمین است. (این بهشت) برای کسانی آماده شده که به خدا و پیامبرانش ایمان داشته باشند، این پاداش خدا است، و به هر کس که بخواهد می‌بخشد و خداوند دارای بخشش و عطای بزرگ و فراوان است.»

آری، آن بهشت بلند و باارزش و زیباست که دارای درهائی بزرگ می‌باشد که به یقین شایسته بزرگی و منزلت است، رسول اکرم ﷺ می‌فرماید:

«إِنَّ مَا بَيْنَ مِصْرَاعِي الْجَنَّةِ مَسِيرَةُ أَرْبَعِينَ سَنَةً، يُزَاحِمُ عَلَيْهِ كَأَزْدِحَامِ الْإِبِلِ وَرَدَّتْ لِحْمَسٍ ظَمَاءٍ»^(۱).

ترجمه: «همانا (مسافه) میان دو درب بهشت مسیر چهل سال (راه) می‌باشد، بر آن چنان ازدحام می‌شود مانند ازدحام شتران که بعد از پنج روز تشنگی (بر آبی) می‌ریزند.» (وجه تشبیه به شتران این است که همان اندازه که شترها بعد از پنج روز تشنگی چگونه شور و شوقی دارند، مردم هم برای ورود به بهشت به همان اندازه شور و شوق دارند، چون در زمان پیغمبر ﷺ آب کم بوده شتران را هر پنج روز یک بار آب می‌دادند).

خداوند تبارک و تعالی برای ورود از هر دری از درهای جنت اهل و گروهی را مشخص کرده است، دری از درهای جنت مخصوص ورود انسان‌های تواب و توبه‌کننده، و دری دیگر از آن مخصوص ورود صدقه‌دهندگان، و دری از آن مخصوص ورود مجاهدان راه خدا، و دری متعلق به ورود فروبرندگان خشم، و دری از آن ویژه ورود روزه‌داران می‌باشد.

رسول خدا ﷺ می‌فرماید: «مَنْ أَنْفَقَ زَوْجَيْنِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ نُودِيَ فِي الْجَنَّةِ يَا عَبْدَ اللَّهِ هَذَا خَيْرٌ. فَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الصَّلَاةِ دُعِيَ مِنْ بَابِ الصَّلَاةِ، وَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الْجِهَادِ دُعِيَ مِنْ بَابِ الْجِهَادِ، وَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الصَّدَقَةِ دُعِيَ مِنْ بَابِ الصَّدَقَةِ، وَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الصِّيَامِ دُعِيَ مِنْ بَابِ الرِّيَّانِ». قَالَ أَبُو بَكْرٍ الصَّدِيقُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! مَا عَلَيَّ أَحَدٍ يُدْعَى مِنْ تِلْكَ الْأَبْوَابِ مِنْ ضَرُورَةٍ فَهَلْ يُدْعَى أَحَدٌ مِنْ تِلْكَ الْأَبْوَابِ كُلِّهَا؟ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: نَعَمْ، وَأَرْجُو أَنْ تَكُونَ مِنْهُمْ»^(۲).

(۱) - السلسلة الصحيحة للألبانی ۴ / ۲۷۳.

(۲) - البخاری ۴ / ۱۱۱ و مسلم ۷ / ۱۱۵.

ترجمه: پیغمبر ﷺ فرمود: «هر کس دو چیز را از یک نوع (مانند: گاو، گوسفند، شتر، اسب، لباس و سکه طلا و...) در راه خدا ببخشد، او را از درهای جنت به داخل بهشت دعوت می کنند و به او می گویند: ای بنده خدا! این عمل تو خیر بزرگی است.

کسی که از اهل نماز باشد از در نماز، کسی که از اهل جهاد باشد از در جهاد، کسی که از اهل روزه باشد از در روزه داران، و کسی که از اهل خیر و احسان باشد از در نیکوکاران دعوت می شود». ابوبکر رضی الله عنه به پیغمبر ﷺ عرض کرد: (اگر چه) کسی که از یک دروازه، صدا زده شود، نیازی ندارد (که از دروازه های دیگر او را صدا بزنند) ولی آیا کسی هست (که اینقدر احسان داشته باشد) که از همه ی این درها دعوت شود؟ پیغمبر ﷺ فرمودند: «بلی، امیدوارم که شما یکی از آنها باشید».

برادر و خواهر عزیزم! چرا یکی از این درهای بزرگ بهشت را برای ورود به آن انتخاب نکرده ای؟

و برای چه با توشه ای از تقوا و پرهیزگاری کلیدی برای دروازه جنت درست نکرده ای؟

پس تا وقتی که هنوز از عمرت زمانی باقی است، برای انجام اعمال نیکو و صالح شتاب کن، و عده ای مقبول برای تو است که بازگشتن به سوی الله برایت بسیار باارزش است، لذا تلاش کرده و عجله کن، و وقت و جوانیت را غنیمت شمار، زیرا در جوانی و زمانی که انجام عبادت برایت ممکن است، اگر تلاش نمائی بهره خواهی برد، در انجام اعمال خیر سرعت و شتاب نما، زیرا موت با سرعت از پشت سرت می آید، افسوس که با رسیدن مرگ جای فراری نیست.

بدان که کلید بهشت توحید الله رب العزت و قبول داشتن حقیقت لا اله الا الله می باشد، رسول الله ﷺ می فرماید: «مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، خَالِصًا مِنْ قَلْبِهِ، دَخَلَ الْجَنَّةَ».

ترجمه: «کسی که از صدق دل بگوید: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ = هیچ معبودی برحق جز الله نیست، وارد بهشت می شود». از حسن بصری رحمته الله علیه سؤال شد که بعضی از مردم

می گویند، کسی که لا إله إلا الله گفت، داخل جنت شده است؟ فرمود: کسی که لا إله إلا الله را گفت و حق و فرائض آن را ادا نمود، داخل جنت می شود. بنابراین، توحید الله تعالی کلید دروازه های ورود به بهشت است، و دندانه های این کلید اعمال صالحی مانند ادای فرائض با اخلاص، انجام واجبات و نوافل و سایر نیکی ها می باشد.

پس ای بنده خدا! عمل کن، زیرا ماده اولیه ساخت کلید جنت به راحتی در اختیار تو قرار دارد، و چگونگی ساخت و مهارت و روش درست کردن آن را برای تو به روشنی بیان نمودم، اگر از آن روی گردان شوی و از ساخت کلید دروازه ورود به جنت خودداری کنی، پس روز قیامت که برای حساب نزد پروردگار خودت برده می شوی، جز خودت کسی دیگر را ملامت نکن، از خداوند برای خود و شما عاقبت خیر و حسن ختام مسئلت می نمایم.

ساختمانها و خاک بهشت

بناها و ساختمانها و کاخها و ویلاهای بسیار بزرگ و مجللی بر روی این کره خاکی وجود دارد، ولی این بناها هراندازه با شکوه و بزرگ و از نظر زیبایی و دکوراسیون بی نظیر باشند، نمی توانند با کاخها و ساختمانهای بسیار زیبایی که برای سکونت و آرامش مؤمنین در بهشت بنا شده، قابل مقایسه باشند و تنها شباهتی که باهم دارند در نام و اسم است، در بهشت چنان کاخهای مجلل و با شکوهی ساخته شده که چشمها با دیدن عظمت و زیبایی آنها خیره می شود، قصرهایی که مؤمن وقتی داخل آن می شود، به آرامش روحی و آسایش و آرامش ابدی می رسد و چشمهایش از زیبایی آنها روشن و خنک می شود، چرا چنین نباشد! مگر نه این است که خداوند متعال چادرهای بسیار بزرگی از مروارید و قصرهایی باشکوه از طلا و نقره در بهشت بنا نموده و پرده های اطاقهایش از فاخرترین پارچه ها و همسران مؤمنین در آنجا از بهترین و زیباترین زنان و مردانش از جوانترین و خوش هیكل ترین مردان هستند؟ غذاهای بهشت از لذیذترین غذاها و نوشیدنی هایش از گواراترین نوشابه هاست، چنان نعمتهایی در

بهشت وجود دارد که نمونه‌هایش در این دنیا نیست و در فکر و اندیشه هیچ کسی
خطور نکرده است.

اتاق‌های جنت

اما در مورد آراستگی و زیبایی فرش‌ها و دکوراسیون و زینت اتاق‌های جنت
و استحکام بنا و منظره معماری آنها جای سؤال نیست، زیرا رسول خدا ﷺ
می‌فرماید: «إِنَّ أَهْلَ الْجَنَّةِ لَيَتَرَاءَوْنَ أَهْلَ الْعَرْفِ مِنْ فَوْقِهِمْ كَمَا تَتَرَاءَوْنَ الْكُوكَبَ
الدَّرِّيَّ الْعَابِرَ فِي الْأُفُقِ مِنَ الْمَشْرِقِ أَوْ الْمَغْرِبِ، لِيَتَفَاضَلَ مَا بَيْنَهُمْ. قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ،
تِلْكَ مَنَازِلُ الْأَنْبِيَاءِ لَا يَبْلُغُهَا غَيْرُهُمْ، قَالَ: بَلَى، وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، رِجَالٌ آمَنُوا بِاللَّهِ
وَصَدَّقُوا الْمُرْسَلِينَ».

«ساکنان بهشت قصرنشینی را که در بالای سر آنان نشسته اند نگاه می‌کنند،
همانطور که به ستارگان تابناکی که در حال غروب در افق مشرق و مغرب هستند
نگاه می‌نمایند، چون این قصرنشینان دارای مقام و درجات بالاتر از افراد عادی
هستند، اصحاب گفتند: ای رسول خدا! حتماً این قصرها منزل پیغمبران می‌باشند،
غیر پیغمبران به چنین جاهایی نمی‌رسند؟: پیغمبر ﷺ گفت: بلی، قسم به ذاتی که
جان من در دست اوست! ساکنین این منازل کسانی هستند که به خدا ایمان دارند
و فرستادگان خدا را تأیید کرده اند».

برادر و خواهر عزیزم! در مورد ارزش و منزلت اتاق‌های بهشت نه از جنبه‌های
ظاهری و بلندی و درخشش آنها، بلکه از نظر آرامش روحی و ابدی که در آنها
وجود دارد باید بگویم. آری، آنها نشانه‌های عظمت خدا و پاداش جاویدانی است
که پروردگار برای بندگان صالح و نیکوکار خود که در این دنیا به چیزهای غیبی
ایمان آوردند و از گناه دوری کرده و نسبت به پروردگار کفر و شرک نورزیدند،
در نظر گرفته است و مقام و منزلت آنها را هم در این دنیا والا کرده و هم در
آخرت در اتاق‌های مجلل بهشت جای داده است.

برادر و خواهرم! دوست داری فرموده خداوند را در این مورد برایت قرائت
نمایم که می‌فرماید: ﴿لَكِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ هُمْ غُرْفٌ مِّنْ فَوْقِهَا غُرْفٌ مَّبْنِيَّةٌ

تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَعَدَّ اللَّهُ لَا تُخْلِفُ اللَّهُ الْمِعَادَ ﴿٢٠﴾ [الزمر: ٢٠].
ترجمه: «ولی کسانی که از پروردگارشان ترسیدند، برای آنان غرفه‌هایی است که از فراز آنها غرفه‌هایی دیگر بنا شده و از زیر آنها نهرها جاری است. خدا این وعده را داده است خدا وعده خلافی نمی‌کند».

ألا يا عين ويحك أسعديني
بغزر الدمع في ظلم الليالي
لعلك في القيامة أن تفوزي
بخير الدار في تلك العاللي

وای بر تو ای چشم من! مرا با ریختن اشک زیاد در تاریکی‌های شب خوشبخت و سعادت‌مند بگردان.

شاید در قیامت در آن خانه‌های خوب بهشت من را سرفراز و سربلند بگردانی. ای بنده خدا! آستین مردانگی و همت را بالا بزن، زیرا نعمت‌های خداوند بارزش و گران‌قیمت هستند، بهای آنها عبادت و تقوی و عمل نیک است، البته به دست آوردن این نعمت‌ها برای آنانی که خداوند به آنها کرم و احسان نموده، سهل و آسان می‌باشد.

بنابراین، برای رسیدن به این پاداش بزرگ و کسب نعمت‌های جاویدان الهی از دیگران سبقت گیر، زیرا هر شخصی که احسان و نیکی‌های ابدی خداوند را که در کاخ‌ها و اطاق‌های بهشت هستند، با نعمت‌ها و خوشی‌های زودگذر و فانی این دنیا عوض نماید، بدون تردید انسانی نادان و ناآگاه است.

و خداوند می‌فرماید: ﴿وَمَا أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ بِالَّتِي تُقَرِّبُكُمْ عِنْدَنَا زُلْفَىٰ إِلَّا مَنْ ءَامَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ هُم جَزَاءُ الْوَعْدِ بِمَا عَمِلُوا وَهُمْ فِي الْغُرُفَاتِ ءَامُونَ ﴿٣٧﴾ [سبأ: ٣٧]. ترجمه: «اموال و اولاد شما چیزهایی نیستند که شما را به ما (خداوند) نزدیک سازند، بلکه کسانی که ایمان بیاورند و کارهای شایسته انجام دهند، آنان (مقرب در گاه الهی بوده و) در برابر اعمالی که انجام

داده اند، پاداش دو برابر دارند. و ایشان در طبقات بالا (یعنی در برترین منازل بهشت) در امن و امان به سر می‌برند».

خیمه‌های بهشت

در جنت خانه‌هایی وجود دارد که از زیبایی می‌درخشند، همانطوری که اتاق‌های جنت مانند ستارگان روشن و درخشان هستند، همچنین خیمه‌های بهشت نیز مانند مرواریدهای توخالی نورافشان هستند. رسول خدا ﷺ می‌فرماید: «إِنَّ لِلْمُؤْمِنِ فِي الْجَنَّةِ لَخَيْمَةً مِنْ لَوْلُؤَةٍ وَاحِدَةٍ مُجَوَّفَةٍ، طُولُهَا سِتُّونَ مِیَالًا، لِلْمُؤْمِنِ فِيهَا أَهْلُونَ يَطُوفُ عَلَيْهِمُ الْمُؤْمِنُونَ فَلَا يَرَى بَعْضُهُمْ بَعْضًا»^(۱).

ترجمه: پیامبر خدا ﷺ می‌فرماید: «به درستی که برای مؤمنان در بهشت چادرهای سایبانی هستند که جنس آنها از مروارید توخالی است، طول آنها به طرف آسمان شصت مایل می‌باشد، این چادرهای بزرگ مخصوص مؤمنین و اهل خانه او می‌باشد که به راحتی در آن رفت و آمد می‌کنند، ولی بعضی از آنها یکدیگر را نمی‌بینند».

برادر و خواهرم! اندکی فکر کن! وقتی تو با عمل صالح خودت داخل چنین خیمه‌ای بشوی چقدر تعجب می‌کنی و چه اندازه سعادت‌مند خواهی شد، هنگامی که ساکن این خیمه بهشتی شوی در حالی که حوران بهشتی پیرامون تو باشند و تو به سخنان زیبا و آواز دلنشین آنان با لذت گوش می‌دهی و با آنان انس می‌گیری.

برادر و خواهر عزیزم! آگاه باش! و بدان که بهای ورود تو به بهشت و زندگی در خیمه‌های مجلل آن ایمانی است که همراه با تسلیم شدن در برابر اوامر پروردگار و با انجام عبادات خالص و اعمال خیر و ترک مفاسد و بندگی کامل خداوند داری.

برادر و خواهرم: بدان! هرگاه مؤمن از صمیم قلب نسبت به این دنیا بی‌میل باشد و به دنبال خواهش‌های نفسانی خود نرود و زر و سیم و تجملات این دنیا در

(۱) - صحیح بخاری ۸ / ۴۷۹ و مسلم ۲۸۳۲.

نظر وی زیبا و مزین جلوه نکند، خداوند نعمت‌هایش را در بهشت به وی ارزانی می‌دارد.

کاخ‌های بهشت

اما قصرها و کاخ‌های بهشت که از طلا و نقره و مروارید و سنگ‌های گران‌قیمت ساخته شده‌اند، زیبایی و منظره دل‌انگیزی دارند و ارزش آنها را هیچکس به جز خداوند که آنها را آفریده نمی‌داند.

رسول خدا ﷺ می‌فرماید: «دَخَلْتُ الْجَنَّةَ فَإِذَا أَنَا بِقَصْرِ مِنْ ذَهَبٍ فَقُلْتُ: لِمَنْ هَذَا الْقَصْرِ؟ قَالُوا: لِشَابٍّ مِنْ قُرَيْشٍ، فَظَنَنْتُ أَنِّي أَنَا هُوَ. فَقُلْتُ: وَمَنْ هُوَ؟ فَقَالُوا: عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ»^(۱).

ترجمه: «داخل جنت شدم، ناگهان متوجه شدم کنار قصری از طلا قرار گرفته‌ام، گفتم: این قصر از آن کیست؟ گفتند: برای جوانی از قریش، گمان کردم که آن جوان من باشم، گفتم: آن جوان کیست؟ گفتند: عمر بن خطاب است.»

برادر و خواهر عزیزم! برای انجام عبادات، قبل از این که وقت و فرصت از دست برود، شتاب کن و به آن نعمت‌های بیکران و جاودانه‌ای که نزد الله تعالی در بهشت برین از باغات و غیره وجود دارد، رغبت داشته باش، زیرا دنیا لحظات و ساعاتی زودگذر بیش نیست، و تو مانند مسافر و رهگذری هستی که از این راه می‌گذری.

خاک بهشت

اما خاک جنت از مشک و زعفران، و سنگریزه و شن آن از دانه‌های سفید مروارید است.

از ابوسعید خدری رضی الله عنه مرویست که گفت: رسول خدا ﷺ به ابن صبیاد فرمود:
«مَا تُرْبَةُ الْجَنَّةِ؟ قَالَ: دَرْمَكَةٌ بَيْضَاءُ مِسْكٌ يَا أَبَا الْقَاسِمِ. قَالَ: صَدَقْتَ»^(۲).

(۱) - رواه الترمذی وقال حسن صحیح ۳۶۸۸.

(۲) - مسلم ۱۸ / ۵۲.

ترجمه: «خاک جنت از چیست؟ گفت: مانند آرد سبوس گرفته شده و مشک ای ابوالقاسم. رسول خدا ﷺ فرمودند: «راست گفتمی».

و همچنین در حدیثی دیگر از همین راوی مرویست که ابن صیاد از رسول خدا ﷺ در مورد خاک جنت سوال کرد. قال «دَرْمَكَةٌ بَيَضَاءُ مِسْكَ خَالِصٌ»^(۱). فرمود: «از آرد سبوس گرفته شده سفید و مشک خالص ساخته شده است». برادر و خواهر بزرگوارم! اگر زندگی جاویدان و خوشی‌های فراوان و آن خانه‌ها و قصرهای زیبایی را که در بهشت برای تو ساخته شده، دوست داری، پس نفس خود را بر فرمانبرداری از دستور خداوند و پرهیز از هرگونه گناه و فساد و ادای نماز، روزه و بلندشدن (برای عبادت) در شب‌های تاریک عادت بده!

فما هي إلا ساعة ثم تنقضي-

ويدرك غبّ السير من هو صابر

روزهای دنیا چند ساعتی بیش نیستند که زود سپری خواهند شد، و کسی که بردبار باشد، نتیجه سیر و گذر خود را خواهد دید.

باغها و ثمره‌های بهشت

چون طبیعت بشر با آب و باغ و درخت و سبزه و گل محبت فراوانی دارد و همواره دوست دارد کنار و نزدیک آنها زندگی کند، خداوند متعال بهشت را براساس طبیعت و خواست بشر با این نعمت‌ها مزین و آراسته ساخته است، با بهترین درختان و انواع ثمره و میوه‌ها و نهرهای جاری و چشمه‌های آب شیرین که با دیدن آنها چشم بندگان صالح خدا خنک خواهد شد، بهشت را با این لباس آراسته است.

خداوند متعال می‌فرماید: ﴿إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ﴾ [الحجر:

[۴۵].

ترجمه: «بیگمان پرهیزکاران در میان باغ‌ها و چشمه سارهای (بهشت) به سر می‌برند».

و در آیه‌ای دیگر می‌فرماید: ﴿إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِنْ كَأْسٍ كَانَ مِزَاجُهَا كَافُورًا ﴿٥٦﴾ عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا عِبَادُ اللَّهِ يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرًا ﴿٥٧﴾﴾ [الإنسان: ۵ - ۶].

ترجمه: «همانا نیکان همواره از جامی می‌نوشند که نوشیدنی‌اش آمیخته به کافور [آن ماده سرد، سبید و معطر] است * از چشمه‌ای که بندگان خاص خدا از آن می‌نوشند، و از هر جا بخواهند آن را جاری می‌سازند!». بعضی از علمای سلف گفته‌اند: همراه آنها شاخه‌هایی از آهن نرم است که به هر جا می‌روند با آنها به همان طرف می‌روند^(۱).

برادر و خواهرم! اکنون نظر تو در مورد آن گروه از انسان‌ها که به راه نجات گام نهاده و به واسطه عبادت و بندگی و فرمانبرداری از دستورات پروردگار پس‌اندازی برای آخرت خود نهاده‌اند و تقوی الهی را پیشه کرده‌اند، و خداوند آنها را وارث بهشت برین که هر لحظه چشمه‌های آب گوارایش که گاهی آمیخته با کافور و گاهی آمیخته با زنجبیل است، فواره می‌زند و خوشبو است؛ چیست؟

آیا دوست نداری تو هم جزو گروهی از مؤمنین باشی که عمر جاویدان پس از مرگ را در چنین بهشت زیبایی می‌گذرانند؟ خداوند متعال می‌فرماید:

﴿وَيُسْقَوْنَ فِيهَا كَأْسًا كَانَتْ مِزَاجُهَا زَنْجَبِيلًا ﴿١٧﴾ عَيْنًا فِيهَا تُسَمَّى سَلْسَبِيلًا ﴿١٨﴾﴾

﴿[الإنسان: ۱۷ - ۱۸] ترجمه: «در آنجا (در جنت) از جام‌های شرابی به ایشان (اهل بهشت) می‌دهند که طعم آن زنجبیل است، (این جام‌ها پر می‌شوند از) چشمه‌ای که در بهشت است و سلسبیل نامیده می‌شود».

و همچنین می‌فرماید: ﴿إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٤٥﴾ أَدْخُلُوهَا بِسَلْمٍ ءَامِنِينَ ﴿٤٦﴾﴾ [الحجر: ۴۵ - ۴۶].

(۱) - حادی الأرواح إلى بلاد الأفراح: ۲۲۴.

ترجمه: «بیگمان پرهیزگاران در میان باغ‌ها و چشمه سارهای (بهشت) بسر می‌برند * (پروردگارشان به آنان می‌گوید): با اطمینان خاطر و بدون هیچگونه خوف و هراسی به این باغ‌ها و چشمه سارها داخل شوید.»

بنابراین، برادر عزیز و خواهر گرامی! نیکی و خوبی کن! خداوند هم با تو به خوبی و احسان رفتار خواهد نمود، راه بهشت را با راستی و اخلاص و انجام اعمال صالح هموار ساز، خداوند از چشمه سارهای جنت و نوشیدنی‌های آن تا ابد تو را سیراب می‌گرداند.

صفي المقرب سعيه فصفا له

ذاك الشراب فتلك تصفيتان

بنده و ولی برگزیده کوشش خالصانه خود را انجام داد، در نتیجه دو چیز با صفا برای وی گوارا شد، یکی صفای عمل و دیگری صفای شراب بهشت.

چشمه سارهای بهشت

در بهشت دو چشمه گوارا فواره می‌زنند: اولین چشمه، چشمه کافور است (کافور ماده‌ای است خوشبو و سفیدرنگ) که خداوند در باره آن می‌فرماید:

﴿إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِنْ كَأْسٍ كَانَ مِزَاجُهَا كَافُورًا ۗ عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا عِبَادُ اللَّهِ يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرًا ۗ﴾ [الإنسان: ۵ - ۶].

ترجمه: «به درستی که نیکان (در بهشت) پیاله‌های شرابی را سر می‌کشند و می‌نوشند که آمیخته به کافور است، (این پیاله‌ها پر می‌شود از) چشمه‌ای که بندگان خدا از آن می‌نوشند، و هر جا که بخواهند با خود روان می‌کنند و می‌برند.»

آری، برگزیدگان و نزدیکان بارگاه پروردگار از آب خالص این چشمه می‌نوشند و نیکوکاران اندکی از آب این چشمه را با آب‌های گوارای دیگر مخلوط کرده و می‌نوشند، زیرا آب خالص چشمه کافور مخصوص مقربان درگاه خداست. دومین چشمه، چشمه تسنیم است که خداوند متعال در مورد آن

می فرماید: ﴿إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ﴿۲۲﴾ عَلَى الْأَرَآئِكِ يَنْظُرُونَ ﴿۲۳﴾ تَعْرِفُ فِي
وُجُوهِهِمْ نَضْرَةَ النَّعِيمِ ﴿۲۴﴾ يُسْقَوْنَ مِنْ رَحِيقٍ مَخْتُومٍ ﴿۲۵﴾ خَتَمُهُ مِسْكٌ وَفِي
ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَفِسُونَ ﴿۲۶﴾ وَمَرَاجُهُ مِنْ تَسْنِيمٍ ﴿۲۷﴾ عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا
الْمُقَرَّبُونَ ﴿۲۸﴾﴾ [المطففين: ۲۲ - ۲۸].

ترجمه: «بیگمان نیکوکاران در میان انواع نعمت‌های فراوان بهشت به سر خواهند برد * بر تخت‌های مجلل (بهشتی) تکیه می‌زنند و (به زیبایی‌ها و احسان‌های بسیار آنجا) می‌نگرند * (هر گاه به ایشان نگاه می‌کنی) خوشی و خرمی و نشاط و شادابی نعمت را در چهره‌های ایشان خواهی دید * به آنان از شرابی زلال و خالص نوشانیده می‌شود که دست نخورده و سربسته است * مَهر و در بند آن از مشک است (و با دست زدن به آن بوی عطر مشک در فضا پراکنده می‌شود). مسابقه‌دهندگان باید برای به دست آوردن این (چنین شراب و سایر نعمت‌های بهشت) با همدیگر مسابقه دهند و بر یکدیگر پیشی گیرند * آمیزه آن تسنیم است * تسنیم چشمه‌ای است که مقربان (بارگاہ یزدان) از آن می‌نوشند».

نهرهای جنت

در میان آن همه کاخ‌ها و قصرهای زرین و سایان‌های گسترده و شگفت‌انگیز بهشت جویبارهای آب شیرین و گوارائی جریان دارد که خداوند متعال آنها را برای استفاده و لذت بردن بندگان مؤمن و مخلص خود آفریده است، نهرهای جنت بر حسب نوع آبی که در آنها جریان دارد، مختلف هستند، بعضی پر از عسل و برخی آکنده از شراب و تعدادی نیز از شیر، و دیگر نعمت‌های پروردگار مملو و جاری هستند.

خداوند متعال می‌فرماید: ﴿مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ ﴿۱۴﴾ فِيهَا أَنْهَارٌ مِنْ مَاءٍ
غَيْرِ آسِنٍ وَأَنْهَارٌ مِنْ لَبَنٍ لَمْ يَتَغَيَّرَ طَعْمُهُ ﴿۱۵﴾ وَأَنْهَارٌ مِنْ حَمْرٍ لَذَّةٍ لِلشَّارِبِينَ وَأَنْهَارٌ مِنْ
عَسَلٍ مُصَفًّى ﴿۱۶﴾ وَهُمْ فِيهَا ﴿محمد: ۱۵﴾﴾

ترجمه: «وصف بهشتی که (از سوی پروردگار) به پرهیزکاران وعده داده شده است (چنین است که) در آن جویبارهایی از آبی (زلال و خالص) است که گندیده و بدبو نشده است، و (در بهشت) نهرهایی از شیری است که طعم و مزه آن دگرگون نشده است، و نهرهایی از شرابی است که سراپا لذت برای نوشندگان است، و جوی‌هایی از عسل است که خالص و تصفیه شده است.»

آبی که در نهرهای این دنیا وجود دارد بر اثر راکدشدن فاسد و رنگش عوض می‌شود، اما آب زلال و گوارای چشمه سارها و جویبارهای بهشت هرگز بدبو و آلوده نمی‌شود، همچنین شیر حیوانات این دنیا هرچقدر هم جوشانیده و پاستوریزه شود و در هر نوع بسته‌بندی نگهداری شود، پس از مدتی فاسد و غیر قابل استفاده می‌شود، اما شیر موجود در نهرهای بهشت هرگز فاسد و غیر قابل شرب نمی‌شود.

شراب این دنیا که نوشیدن آن به علت زیان‌های جسمی و روحی که برای انسان دارد حرام شده، گرچه با دستگاه‌های مدرن و به شیوه‌های بهداشتی و در بسته‌بندی‌های زیبا تهیه می‌شود، بازهم بد طعم و بدبو است، اما شراب بهشت که نوشیدن آن برای ساکنان بهشت حلال می‌باشد، شرابی بسیار پاک و گواراست که به انسان قدرت جسمی و روحی می‌دهد و اهل جنت هرچه از آن می‌نوشند بازهم سیر نمی‌شوند، عسل این دنیا را با موادی دیگر مانند شکر و شیرینی‌ها مخلوط کرده و می‌خورند، اما عسل موجود در نهرهای جاری بهشت چنان خالص و لذیذ هستند که نیاز به مخلوط کردن با چیزی ندارند.

آری، خداوند نمونه‌هایی بسیار اندک از آنچه که بهترین و حلال‌ترین آنها را در بهشت و برای اهل جنت آماده نموده به ما نشان داده، و بسیاری از چیزهایی را که استفاده از آنها را در این دنیا حرام قرار داده، در آن دنیا برای بندگان مؤمن و صالح خودش حلال نموده است.

انسان عاقل و دانا چگونه راضی می‌شود که لذات ناقص و فانی و زودگذر این دنیا را بر نعمت‌های بیکران خداوند در آن دنیای ماندگار ترجیح دهد؟ به درستی که چشم‌های بعضی از مردم نابینا نمی‌شود، ولی دل‌هایی که در سینه دارند تاریک و سیاه می‌شود.

رسول خدا ﷺ به ما خبر داده است که در شب معراج چهار نهر را که از سرچشمه‌های خود جاری بوده اند، مشاهده نموده اند: (نهرهای ظاهری و نهرهای باطنی) و چنین فرموده اند:

«قُلْتُ: يَا جِبْرِيْلُ! مَا هَذِهِ الْأَنْهَارُ؟ قَالَ: أَمَّا التَّهْرَانِ الْبَاطِنَانِ فَتَهْرَانِ فِي الْجَنَّةِ، وَأَمَّا الظَّاهِرَانِ فَالنَّيْلُ وَالْفُرَاتُ»^(۱).

ترجمه: «گفتم ای جبرئیل! این جویبارها چه هستند؟ گفت: (و نهرهایی از آنها)، یعنی دو نهر باطن، نهرهای جنت بودند، و دو نهر ظاهری، نهرهای نیل و فرات می‌باشند».

برادر و خواهرم، در مورد جویبارها و نهرهای با شکوه که لذات بی‌شماری در آنها وجود دارد که نمونه آن در این دنیا دیده نمی‌شود؛ بیان‌دیش و فکر کن که آنها چگونه به قدرت پروردگار بدون کانال در زیر کاخ‌ها و قصرها و ساختمان‌های بهشت جریان دارند، و یقین داشته باش که وعده پروردگار حق است.

خداوند متعال می‌فرماید: ﴿وَدَبَّرَ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أَنْ هُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ [البقرة: ۲۵] ترجمه: «مژده بده به کسانی که ایمان آورده اند و کردار نیکو انجام داده اند، به این که برای ایشان باغ‌هایی (در بهشت) است که در زیر درختان آن رودخانه‌هایی جاری است».

و همچنین می‌فرماید: ﴿وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ [التوبة: ۱۰۰] ترجمه: «و خداوند بهشت را برای آنها آماده ساخته است که در زیر (درختان و کاخ‌های) آن رودخانه‌ها جاری است و جاودانه در آنجا می‌مانند. این است پیروزی بزرگ و رستگاری سترگ».

و خداوند متعال ضمن بیان پاداش کسانی که ایمان آورده و عمل صالح انجام داده اند، می‌فرماید: ﴿أُولَٰئِكَ هُمْ جَنَّاتُ عَدْنٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ [الكهف: ۳۱] ترجمه: «اما (کسانی که ایمان آورده و عمل صالح انجام داده اند)

کسانی هستند که بهشت جاویدان از آن ایشان است، بهشتی که در زیر (خاک‌ها و درختان) آن جویبارها روان است».

اما کوثر، جویی از جویبارهای بهشت است که خداوند متعال آن را به رسول الله ﷺ عطا فرموده اند: ﴿إِنَّا أَعْطَيْنَكَ الْكَوْثَرَ﴾ [الکوثر: ۱].

ترجمه: «ما به تو (ای محمد!) خیر و خوبی به نهایت فراوانی را عطا کرده ایم».

انس بن مالک روایت کرده است که رسول خدا ﷺ فرمود: «بَيْنَمَا أَنَا أُسِيرُ فِي الْجَنَّةِ إِذَا أَنَا بِنَهْرٍ حَافَتَاهُ قَبَابُ الدَّرِّ الْمُجَوَّفِ قُلْتُ: مَا هَذَا يَا جِبْرِيلُ؟ قَالَ: هَذَا الْكَوْثَرُ الَّذِي أَعْطَاكَ رَبُّكَ. فَإِذَا طِينُهُ - أَوْ طَبِيبُهُ - مِسْكٌ أَذْفَرُ»^(۱).

ترجمه: «در حالی که (در شب معراج) من در جنت قدم می‌زدم، ناگهان به ساحل نهری رسیدم که در کنار آن لیوان‌هایی از مروارید تو خالی قرار داشت: از جبرئیل پرسیدم: این چیست؟ گفت: این کوثر است که خداوند آن را به تو بخشیده است».

آنگاه متوجه شدم که خاک آن مانند مشک خوشبو و معطر است. از ابوهریره رضی الله عنه روایت شده که گفت: رسول خدا ﷺ فرمود: «إِنَّ فِي الْجَنَّةِ مِائَةَ دَرَجَةٍ أَعَدَّهَا اللَّهُ لِلْمُجَاهِدِينَ فِي سَبِيلِهِ، كُلُّ دَرَجَتَيْنِ مَا بَيْنَهُمَا كَمَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ، فَإِذَا سَأَلْتُمُ اللَّهَ فَسَلُّوهُ الْفَرْدَوْسَ، فَإِنَّهُ أَوْسَطُ الْجَنَّةِ وَأَعْلَى الْجَنَّةِ، وَفَوْقَهُ عَرْشُ الرَّحْمَنِ، وَمِنْهُ تَفَجَّرُ أَنْهَارُ الْجَنَّةِ»^(۲).

ترجمه: «همانا جنت دارای صد قسمت است که خداوند آنها را برای مجاهدان در راه خدا آماده کرده است، و فاصله میان هر دو قسمت به اندازه فاصله‌ی بین آسمان و زمین می‌باشد، وقتی بهشت را از خداوند طلب کردید، جایگاه فردوس را بخواهید، زیرا آن جایگاه اعلی‌ترین مکان جنت و میانه‌ی آن می‌باشد که در بالای آن عرش رحمن قرار دارد، و از آن نهرهای جنت سرچشمه می‌گیرند».

(۱) - صحیح بخاری مع الفتح ۱۱ / ۴۶۴.

(۲) - البخاری ۱۱ / ۶.

همچنین رسول خدا ﷺ خبر داده است که این نهرها از چهار دریا سرچشمه می‌گیرند.

می‌فرماید: «إِنَّ فِي الْجَنَّةِ بَحْرَ الْمَاءِ وَبَحْرَ الْعَسَلِ وَبَحْرَ اللَّبَنِ وَبَحْرَ الْخَمْرِ ثُمَّ تُشَقُّ الْأَنْهَارُ بَعْدُ»^(۱).

ترجمه: «همانا در جنت دریای عسل، دریای شراب، دریای شیر و دریای آب موجود است که نهرها از آنها جاری می‌شوند».

پس ای برادر و خواهرم! آستین همت را بالا بزن، زیرا جنت حقیقت و راه آن آشکار و روشن و نعمت‌هایش واقعی و راست می‌باشند.

طبقات بهشت

برادر و خواهر بزرگواریم! خداوند جنت را خلق کرد و بندگان صالح خود را وارث آن گردانید، و آنان را بر حسب اندازه اعمال‌شان از نظر فضیلت و منزلت، متفاوت ساخت، به همین علت بهشت دارای طبقات مختلف است که بعضی از آنها بر بعضی دیگر فضیلت و برتری دارند که همه آن نشانه‌های فضل و عدل پروردگار نسبت به بندگان می‌باشد، تا هر مؤمنی که برای داخل شدن به بهشت و برخوردار شدن از نعمت‌های جاویدان آن، اشتیاق و علاقه‌مندی دارد برای رسیدن به طبقات بالای آن سعی و تلاش بیشتری نموده و کمر همت را محکم‌تر ببندد. خداوند متعال می‌فرماید:

﴿وَمَنْ يَأْتِهِ مُمْمِنًا قَدْ عَمِلَ الصَّالِحَاتِ فَأُولَئِكَ لَهُمُ الدَّرَجَاتُ الْعُلَى﴾

[طه: ۷۵].

ترجمه: «و هر که با ایمان و عمل صالح به پیش پروردگارش برود، چنین کسانی دارای مراتب والا و منازل بالا هستند».

بنابراین، داشتن ایمان و یقین کامل و انجام اعمال صالح راه رسیدن به فردوس را آسان می‌کند، پس ای برادر و خواهرم! هر زمان که ایمان تو به سرحد کمال رسید و برای استمرار اعمال صالح استقامت و پایداری داشته باشی، مقام و منزلت

(۱) - ترمذی وقال حسن صحیح ۲۵۷۱.

تو نزد خداوند متعال بالا خواهد رفت و جایگاه تو در طبقات بلند و والای جنت خواهد بود، زیرا درجات مؤمنین در بهشت بر حسب اندازه اعمال آنها در این دنیا متفاوت است، بعضی در بالا و بعضی در پائین هستند.

خداوند سبحان در قرآن مجید در این مورد می‌فرماید: ﴿مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعَاجِلَةَ عَجَلْنَا لَهُ فِيهَا مَا نَشَاءُ لِمَنْ نُرِيدُ ثُمَّ جَعَلْنَا لَهُ جَهَنَّمَ يَصَلُّهَا مَذْمُومًا مَدْحُورًا ﴿۱۸﴾ وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ وَسَعَىٰ لَهَا سَعْيَهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ كَانَ سَعْيُهُمْ مَشْكُورًا ﴿۱۹﴾ كَلَّا نُمَدُّ هَتُوْلَاءَ وَهَتُوْلَاءَ مِنْ عَطَاءِ رَبِّكَ وَمَا كَانَ عَطَاءُ رَبِّكَ مَحْظُورًا ﴿۲۰﴾ أَنْظِرْ كَيْفَ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ وَلِلْآخِرَةِ أَكْبَرُ دَرَجَاتٍ وَأَكْبَرُ تَفْضِيلًا ﴿۲۱﴾﴾ [الإسراء: ۱۸ - ۲۱].

ترجمه: «آن کس که (تنها) زندگی زودگذر (دنیا) را می‌طلبد، آن مقدار از آن را که بخواهیم - و به هر کس اراده کنیم - می‌دهیم سپس دوزخ را برای او قرار خواهیم داد، که در آتش سوزانش می‌سوزد در حالی که نکوهیده و رانده (درگاه خدا) است. * و آن کس که سرای آخرت را بطلبد، و برای آن سعی و کوشش کند - در حالی که ایمان داشته باشد - سعی و تلاش او، (از سوی خدا) پاداش داده خواهد شد. * هر یک از این دو گروه را از عطای پروردگارت، بهره و کمک می‌دهیم و عطای پروردگارت هرگز (از کسی) منع نشده است. * بین چگونه بعضی را (در دنیا بخاطر تلاششان) بر بعضی دیگر برتری بخشیده‌ایم درجات آخرت و برتریهایش، از این هم بیشتر است! (و تفاوت‌ها و فاصله‌ها بیشتر است؛ چرا که آنجا سرای جاویدان است و بهشت در حالت عظیم آن در میان است. پس ای انسان! برای آن به مسابقه پرداز و شبانه روز بکوش.»

در این آیه‌ها خداوند سبحان بیان می‌فرماید که اهل بهشت و آخرت بیشتر از اهل دنیا بر یکدیگر فضیلت و برتری دارند و مرتبه آخرت بیشتر از جایگاه و رتبه این دنیا می‌باشد^(۱).

(۱) - مجموعه الفتاوی ابن تیمیه را که در این زمینه می‌باشد ۱۱ / ۱۸۸، مطالعه فرمائید.

برادر و خواهر بزرگوaram، بدان که فضیلت باغ‌ها و بوستان‌ها و نعمت‌های بهشت در فضیلت و برتری خوبی‌ها، کاخ‌ها و قصرها، درختان و میوه‌ها و زنان و همسران اهل بهشت است، خداوند می‌فرماید: ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ [الرحمن: ۳۶].

ترجمه: «پس کدام یک از نعمت‌های پروردگارتان را تکذیب و انکار می‌کنید؟» بعد از تعریف آنها فرمود ﴿وَمِنْ ذُنُوبِهِمَا جَنَّاتٍ﴾ [الرحمن: ۶۲].
ترجمه: «و جز [این] دو [باغ]، دو باغ دیگر است».
یعنی: باغ‌های بعدی از نظر مقام و منزلت و آراستگی از دو باغ و دو جنت قبلی در درجه کمتری قرار دارند.

اما در مورد میوه‌های بهشت، در دو آیه قبلی می‌فرماید: ﴿فِيهِمَا مِنْ كُلِّ فَاكِهَةٍ زَوْجَانِ﴾ [الرحمن: ۵۲].

ترجمه: «در آن دو [باغ] از هر میوه‌ای دو نوع هست».
خداوند متعال در آیه مزبور بیان کرده که برای هر نوعی از میوه‌ها دو شکل و دو گونه متفاوت وجود دارد، اما در بیان اوصاف دو باغ و دو جنت آخری به معرفی میوه می‌پردازد، با ذکر نوع آنها، چنان که می‌فرماید: ﴿فِيهِمَا فَاكِهَةٌ وَخَلٌّ وَرُؤْمَانٌ﴾ [الرحمن: ۶۸].

ترجمه: «در آن باغ‌ها، (انواع) میوه‌ها و (از جمله) خرما و انار است».
اما در مورد اثاثیه ساختمان‌های بهشت می‌فرماید: ﴿مُتَّكِنِينَ عَلَىٰ فُرُشٍ بَطَّائِنُهَا مِنْ إِسْتَبْرَقٍ﴾ [الرحمن: ۵۴].

ترجمه: «اهل بهشت بر فرش‌هایی تکیه می‌زنند و لم می‌دهند که آسترهای آنها از ابریشم ضخیم است، و میوه‌های رسیده باغ‌های بهشت نزدیک و در دسترس آنها است».

و در آیه دیگری می‌فرماید: ﴿مُتَّكِئِينَ عَلَى زُرْفٍ خُضْرٍ وَعَبْقَرِيٍّ حِسَانٍ﴾ [الرحمن: ۷۶] ترجمه: «اهل بهشت بر بالش‌های نگارین گرانبهای سبزرنگ تکیه می‌زنند و بر فرش‌های نقش‌دار بی‌مانند بسیار زیبا لم می‌دهند».

هیچگونه تردیدی وجود ندارد که فرش‌های بافته‌شده از زخرف و استبرق را عبقری بهترند.

همچنین خداوند متعال به معرفی حوران بهشتی و سرسبزی و شادابی باغ‌های بهشت چنان که در آیات قرآن مجید آمده، پرداخته و آنها را تعریف و تمجید نموده است.

آری، این همه فضیلت و برتری و شأن و شوکت فقط به سبب دل‌داری و دلجوئی بندگان مؤمن صالح و نیک خداوند و پاداشی که در اثر زندگی پربار در این دنیا و تحمل سختی‌ها و مشقاتی که در راه پروردگار به آنها رسیده، برایشان در نظر گرفته شده است، و همچنین پاداشی است برای کسانی که در مقابل ناملایمات این دنیا صبر نموده‌اند، و در میان بی‌دین‌ها و اهل دنیا تنها و بی‌کس زندگی کرده و بر کتاب خدا و پایبندی به سنت رسول الله ثابت‌قدم و استوار بوده‌اند.

از جمله احادیثی که بر تفاوت درجات اهل جنت دلالت می‌نماید، حدیث مغیره بن شعبه رضی الله عنه می‌باشد که می‌گوید: رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «سَأَلَ مُوسَى رَبَّهُ مَا أَدْنَىٰ أَهْلِ الْجَنَّةِ مَنْزِلَةً؟ قَالَ: هُوَ رَجُلٌ يَجِيءُ بَعْدَ مَا أُدْخِلَ أَهْلُ الْجَنَّةِ الْجَنَّةَ، فَيَقَالُ لَهُ: ادْخُلِ الْجَنَّةَ. فَيَقُولُ: أَيُّ رَبِّ، كَيْفَ وَقَدْ نَزَلَ النَّاسُ مَنَازِلَهُمْ وَأَخَذُوا أَخْدَاتِهِمْ؟ فَيَقَالُ لَهُ: أَتَرْضَىٰ أَنْ يَكُونَ لَكَ مِثْلُ مُلْكٍ مَلِكٍ مِنْ مُلُوكِ الدُّنْيَا؟ فَيَقُولُ: رَضِيْتُ رَبًّا. فَيَقُولُ: هَذَا لَكَ ذَلِكَ وَمِثْلُهُ وَمِثْلُهُ وَمِثْلُهُ وَمِثْلُهُ. فَقَالَ فِي الْخَامِسَةِ: رَضِيْتُ رَبًّا. فَيَقُولُ: هَذَا لَكَ وَعَشْرَةٌ أَمْثَالِهِ وَلَكَ مَا اشْتَهَتْ نَفْسُكَ وَلَذَّتْ عَيْنُكَ. فَيَقُولُ: رَضِيْتُ رَبًّا. قَالَ: رَبِّ فَأَعْلَاهُمْ مَنْزِلَةً؟ قَالَ: أُولَٰئِكَ الَّذِينَ أَرَدْتُ غَرَسْتُ كَرَامَتَهُمْ بِيَدِي وَخَتَمْتُ عَلَيْهَا فَلَمْ تَرَ عَيْنٌ وَلَمْ تَسْمَعْ أُذُنٌ وَلَمْ يَخْطُرْ عَلَى قَلْبِ بَشَرٍ. قَالَ: وَمِصْدَاقُهُ فِي كِتَابِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ (فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُمْ مِنْ قُرَّةِ أَعْيُنٍ)»^(۱).

ترجمه: «موسی ﷺ از پروردگارش سؤال نمود که در پائین ترین مرتبه اهل بهشت چه کسی است؟ فرمود: آن مردیست که بعد از وارد شدن اهل بهشت به بهشت می آید و به او گفته می شود که به بهشت وارد شو، می گوید: ای پروردگارم! چگونه وارد شوم که مردم به جایگاه های خویش فرو آمده و جا گرفته اند؟ و به او گفته می شود: آیا راضی می شوی که مانند سلطانی، پادشاهی شاهان دنیا به شما داده شود؟ می گوید: پروردگار! راضی شدم. پس می فرماید: برای تو آن است و مانند آن و مانند آن و مانند آن و مانند آن و بار پنجم می گوید: پروردگار! راضی شدم. سپس می فرماید: برای تو آنست و ده برابرش. و برای توست آنچه که دلت آرزو نموده و به چشم لذت بخش می آید. می گوید: راضی شدم. (موسی) گفت: پروردگارم! پس در بالاتین مرتبه چه کسانی هستند؟ می فرماید: آنها کسانی اند که نهال کرامت شان را که به دست خویش نشاندم و بر آن مهر زدم، پس چشمی ندیده و گوش نشنیده و در اندیشه بشری خطور نموده است.

و مصداق این روایت در کتاب خداوند موجود است که می فرماید: «هیچ کس نمی داند چه پادشاهای مهمی که مایه روشنی چشمهاست برای آنها نهفته شده».

بنابراین، بهشت و طبقات و مرتبه های بلند و جایگاه های شایسته اش، برای کسی که دارای اندیشه ای بینا، و گوش شنوا باشد آماده شده اند. قسم به ذات یگانه الله که رقابت برای به دست آوردن این همه نعمت های جاویدان در انجام طاعات و عبادات مورد ستایش و قبول خداوند می باشد، و برای رسیدن به آن خوبی ها، لازم است که انسان های مؤمن با یکدیگر در کارهای خوب و اعمال شایسته مسابقه بدهند.

پس کجا هستند آن اشخاص نیکوکار و طالبان مرتبه های بلند که به این مسابقه بزرگ و مهم دعوت شده اند؟ در حالی که هنگام سفر فرا رسیده است^(۱).

مگر این چند روزه دریابی «سعدی»

(۱) - ای که پنجاه رفت و در خوابی

وإذا كانت النفوس كبارا تعبت في مرادها الأجسام

وقتی نفس‌ها بزرگ باشند، جسم‌ها به دنبال هدف و آرزوهای آن خسته خواهند شد.

برادر و خواهر گرامی! فکر نکن که این همه نعمت‌های ارزشمند و جاویدان بهشت با خوشگذرانی و راحت‌طلبی به دست خواهند آمد، خیر! راه رسیدن به آنها دشوار و سخت و جاده آن طولانی و دراز است و دروازه آن با انجام کارهای دشوار که بر نفس‌گران و سنگین‌تمام می‌شود، احاطه شده است. بنابراین، در عین حال که راه رسیدن به بهشت بسیار آسان است، هیچکس نمی‌تواند این مسیر دشوار را طی نماید، مگر شخصی که با ایمان کامل و اخلاص عمل کمر همت را محکم ببندد و از انجام هیچ عمل خیر و نیکوئی دریغ نرزد، بلکه از جان و مال خودش نیز بگذرد تا به بهشت و نعمت‌های بی‌پایانش برسد.

رسول خدا ﷺ می‌فرماید: «حُفَّتِ الْجَنَّةُ بِالْمَكَارِهِ وَحُفَّتِ النَّارُ بِالشَّهَوَاتِ»^(۱) ترجمه: «جنت با کارهای دشوار و جهنم با خواهش‌های نفسانی پوشیده شده است».

والا تریق مقام و منزلت جنت (وسیلة) است و آن مقامی است بسیار والا که به حکم الله به نبی ما محمد ﷺ عطا شده است، رسول خدا ﷺ می‌فرماید: «إِذَا سَمِعْتُمُ الْمُؤَذِّنَ فَقُولُوا مِثْلَ مَا يَقُولُ ثُمَّ صَلُّوا عَلَيَّ فَإِنَّهُ مَنْ صَلَّى عَلَيَّ صَلَاةً صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ بِهَا عَشْرًا، ثُمَّ سَلُّوا اللَّهَ لِي الْوَسِيلَةَ، فَإِنَّ مَنْ سَأَلَ اللَّهَ لِي الْوَسِيلَةَ حَلَّتْ لَهُ الشَّفَاعَةُ»^(۲).

ترجمه: «هرگاه صدای اذان را از مؤذن شنیدید، پس مثل آنچه او می‌گوید، بگویید. سپس بر من درود و صلوة بفرستید، زیرا هرکسی که بر من درود بفرستد، خداوند بر او ده مرتبه رحمت نازل می‌کند، بعد، از خداوند برای من وسیله را سؤال کنید، زیرا کسی که از خداوند برای من وسیله را طلب کند، شفاعت من برای او حلال خواهد شد».

(۱) - البخاری و مسلم.

(۲) - مسلم: ۱ / ۱۷۶.

رسول الله ﷺ به ما خبر داده است که شهدای در راه خدا کسانی هستند که آن درجات بلند را در بهشت به دست می آورند، چنانکه می فرماید:

«أَفْضَلُ الشُّهَدَاءِ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي الصَّفِّ الْأَوَّلِ، وَلَا يَلْتَفِتُونَ وُجُوهَهُمْ حَتَّى يُقْتَلُوا، أَوْ لَيْكَ يَتَلَبَّطُونَ فِي الْغُرَفِ الْعُلَى مِنَ الْجَنَّةِ، يَضْحَكُ إِلَيْهِمْ رَبُّكَ، فَإِذَا ضَحِكَ رَبُّكَ إِلَى عَبْدٍ فِي مَوْطِنٍ فَلَا حِسَابَ عَلَيْهِ»^(۱).

ترجمه: «افضل ترين شهداء کسانی می باشند که در صف اول، جهاد می نمایند، و روی خود را از جهاد بر نمی گردانند، تا این که کشته شوند، و آنها روی خود را متوجه جنگ خواهند نمود تا کشته شوند، و آنها در کاخ های بلند جنت جای داده می شوند، و خداوند به چهره آنان تبسم می نماید و کسی که خداوند با او در جایی بخندد بر او هیچ حسابی نخواهد بود».

ای بنده خدا! می توانی تصور کنی که خداوند عزیز مقام و منزلت تو را در بهشت مانند انبیاء و شهداء بلند و رفیع گردانیده است؟ و این از توان خداوند قادر و بزرگ خارج نیست، اگر تو با خداوند صادق باشی و دعوت داعی او را اجابت کنی هنگامی که می فرماید: ﴿يَنْقُومِرَ إِنَّمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا مَتَّعٌ وَإِنَّ الْأَخِرَةَ هِيَ دَارُ الْقَرَارِ ﴿۳۹﴾ مَن عَمِلَ سَيِّئَةً فَلَا تُجْزَىٰ إِلَّا مِثْلَهَا ۖ وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْتَىٰ ۖ وَهُوَ مُؤْمِنٌ ۖ فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ يُرْزَقُونَ فِيهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿۴۰﴾﴾ [المؤمن: ۳۹ - ۴۰].

ترجمه: «ای قوم من! این حیات دنیوی کالای ناچیزی (و توشه اندکی و خوشی آنی) است. و آخرت سرای ماندگاری و استقرار است * هر کس عمل ناشایستی انجام دهد، (در آخرت) جز به همان اندازه کیفر داده نمی شود، ولی هر کس کار خوبی انجام دهد، خواه مرد باشد یا زن - به شرط این که مؤمن باشد - چنین کسانی به بهشت می روند و در آنجا نعمت و روزی به ایشان بدون حساب و کتاب عطا می گردد».

درختان و میوه‌های بهشت

و از جمله‌ی نعمت‌های جاویدان بهشت، انبوه درختان و فراوانی میوه‌ها و ثمره‌ها و پرندگان گوناگون آن می‌باشد، قدر و ارزش درختان جنت را کسی جز خالق و آفریننده آن نمی‌داند، درختان میوه آن، دارای شاخه‌های زیاد و ساقه و ریشه‌های طولانی می‌باشند که خداوند آنها را زیبایی بی‌نظیر و شگفت‌انگیزی عطا نموده است، رنگ‌های آن بسیار دل‌انگیز و درای ظاهری تازه و سایه‌هایی طویل و میوه‌های شیرین می‌باشند که مانند آن بر هیچ فکری خطور نکرده و نه چشمی آن را دیده و نه گوشی آن را شنیده است.

برادر عزیز و خواهر گرامی، چنین تصور کن که صاحب یکی از آن درخت‌های زیبا و پرثمر بهشت هستی، چقدر خوشحال و مسرور خواهی شد؟ درختان جنت بسیار زیاد و متنوع و گوناگون می‌باشند، بعضی از آنها انار، بعضی انگور، بعضی سدر و بعضی دیگر موز هستند، خواننده گرامی تصور نکن که میوه‌های بهشت مانند میوه‌های فانی این دنیا می‌باشند، بلکه میوه‌های بهشت تنها در اسم با میوه‌های این دنیا مشابهت دارند، چنانکه از ابن عباس رضی الله عنهما نیز بر این موضوع تأکید نموده است.

اما شکل و رنگ و طعم و مزه آنها را کسی جز خالق آنها نمی‌داند.

خداوند عزوجل می‌فرماید: ﴿إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ مَفَازًا ﴿۳۱﴾ حَدَاقًا وَأَعْنَابًا ﴿۳۲﴾﴾

[النبأ: ۳۱ - ۳۲].

ترجمه: «بی‌گمان پرهیزگاران کامیابی دارند * باغها و درختان انگور».

و در آیه‌ای دیگر می‌فرماید: ﴿فَبِأَيِّ آءِالَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿۶۹﴾﴾ [الرحمن:

[۶۹].

ترجمه: «پس کدام یک از نعمت‌های پروردگارتان را تکذیب و انکار

می‌نمایید؟!».

همچنین می‌فرماید: ﴿وَأَصْحَابُ الْيَمِينِ مَا أَصْحَابُ الْيَمِينِ ﴿٢٧﴾ فِي سِدْرٍ
مَخْضُودٍ ﴿٢٨﴾ وَطَلْحٍ مَّنضُودٍ ﴿٢٩﴾ وَظِلِّ مَمْدُودٍ ﴿٣٠﴾ وَمَاءٍ مَّسْكُوبٍ ﴿٣١﴾ وَفَلَاحَةٍ
كَثِيرَةٍ ﴿٣٢﴾ [الواقعه: ۲۷ - ۳۲].

«سمت راستی‌ها! (سعادت‌مندان) چه سمت راستی‌هائی؟! (اوصاف مواهب و
نعمت‌هایشان در بیان نمی‌گنجد) در (سایهٔ درخت) سدر بی‌خار آرمیده‌اند، در
سایهٔ درختان موزی به سر می‌برند که میوه‌هایش روی هم ردیف و چین و چین
افتاده است، و در میان سایه‌های فراوان و گسترده و کشیده (خوش و آسوده‌اند)
و در کنار آبشارها و آبهای روان به سر می‌برند که زمزمهٔ آن گوش جان را
نوازش می‌دهد و منظرهٔ آن چشم انسان را روشنی می‌بخشد، و در میان میوه‌های
فراوان هستند».

آری، سدر جنت بدون شاخه‌های تیز و خار است، و موز آن ردیف و روی
هم چیده و مهیا و آماده خوردن می‌باشد، و به هیچ خستگی و زحمتی نیاز ندارد.

يا طيب هاتيك الثمار و غرسها

في المسك ذاك الترب للبهستان

وكذلك الماء الذي يسقي به

يا طيب ذاك الورد للظمان

ترجمه: ای طیب! بی‌ناید بنگرید، پاکیزگی و بوی خوش میوه‌ها و درختانی را
که خاک آن خاک خوشبوی بهشت است.

و پاکیزگی آبی را که با آن آبیاری شده‌اند و زلال آب چشمه‌ای را که
تشنگان می‌نوشند.

پس کدام نعمت بهتر از این نعمت‌هاست؟ و کدام تجارت سودمندتر از این
تجارت است؟

فيا أيها القلب الذي ملك الهوى

أزمته حتى متى ذا التلوم

وحتام لا تصحو وقد قرب المدى
 ودانت كؤس السير والناس نوم
 أهذا هو الربح الذي قد كسبته!
 لعمرک لا ربح ولا الأصل یسلم

ترجمه: پس ای قلبی که خواهش‌ها تو را در کنترل خود درآورد! تا کی ملامت و جا پیشه می کنی!؟.

و تا چه هنگام از خواب غفلت بیدار نمی شوی؟! وقت رفتن و کوبیدن طبل سفر فرا رسیده و مردم هنوز در خوابند.

آیا این همان فایده‌ای است که تو آن را کسب کرده‌ای؟ سوگند به زندگانی تو که اصل و سود هر دو سالم نمی ماند.

پس برادر و خواهر گرامی! این لحظات باقیمانده عمر خود را برای انجام اعمال صالح و کارهای نیک غنیمت بشمار، و مواظب باش! دنیا تو را فریب ندهد، زیرا این دنیا و آنچه در آن است، مانند ابر تابستانی است که زود از بین می رود، و راه اهل تقوا را پیش گیر تا از میوه‌های فراوان جنت بهره مند شوی، خداوند متعال می فرماید: ﴿مُتَّكِبِينَ فِيهَا يَدْعُونَ فِيهَا بِفِكَهَةٍ كَثِيرَةٍ وَشَرَابٍ

﴿ص: ۵۱﴾.

ترجمه: «در آنجا (راحت و آسوده بر تخت‌ها) تکیه می زنند و میوه های فراوان و نوشیدنی‌های زیادی را می طلبند».

و در آیه‌ای دیگر می فرماید: ﴿وَفِيهَا مِمَّا يَتَّخِرُونَ﴾ [الواقعه:

۲۰].

ترجمه: «(نوجوانان بهشتی برای آنان می گردانند) هر نوع میوه‌ای را که برگزینند».

و همچنین می فرماید: ﴿إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي ظِلِّ وَعُيُونٍ﴾ [فوقه مِمَّا

يَشْتَهُونَ ﴿المرسلات: ۴۱ - ۴۲﴾.

ترجمه: «پرهیزگاران در زیر سایه‌ها و در کنار چشمه ساراند و در میان میوه‌هایی که بخواهند و آرزو کنند».

میوه‌های جنت میوه‌هایی خوشمزه هستند که هرگز فاسد نمی‌شوند، درختان جنت همواره پرثمر و سرسبز و در هر حال دارای سایه‌های طولانی می‌باشند. شکل و اندازه میوه‌های بهشت مشابه هم هستند، به جز این که طعم و مزه آنها باهم متفاوت است و این بر اثر ظرافت و دقت بکار گرفته شده در به ثمر رسانیدن و پخته شدن آنها است که نشانه قدرت پروردگار در خلقت آنهاست. خداوند می‌فرماید: ﴿كُلَّمَا رُزِقُوا مِنْهَا مِنْ ثَمَرَةٍ رِزْقًا قَالُوا هَذَا الَّذِي رُزِقْنَا مِنْ قَبْلُ وَأَتُوا بِهِمْ مُتَشَبِهًا﴾ [البقرة: ۲۵].

ترجمه: «هرگاه بعضی از میوه‌های آن (بهشت) به ایشان (اهل جنت) عطا شود، می‌گویند: پیشتر این (نعمت) نصیب ما شده بود، و همسان آن را آورده اند. (چه چنین میوه‌هایی در جنس و شکل یکی بوده، ولی طعم و مزه جداگانه‌ای دارند)». و در میان درختان بهشت چنان درختانی هستند که سایه آنها این قدر طولانی است که یک شخص سوار اگر به مسافت یکصد سال در زیر سایه آن راه برود، مسافت آن تمام نمی‌شود.

رسول خدا ﷺ می‌فرماید: «إِنَّ فِي الْجَنَّةِ لَشَجْرَةً يَسِيرُ الرَّكِبُ الْجَوَادَ الْمُضْمَرَّ السَّرِيعَ مِائَةَ عَامٍ مَا يَقْطَعُهَا»^(۱).

ترجمه: «در بهشت درختی وجود دارد که اسب سوار، اسب تیزروی خود را صدسال در سایه آن می‌راند، ولی نمی‌تواند مسافت آن را به پایان برساند».

و خداوند تبارک و تعالی می‌فرماید: ﴿وَوَظِلٌّ مَّمْدُودٌ﴾ [الواقعه: ۳۰].

ترجمه: «و (اهل بهشت) در میان سایه‌های فراوان و گسترده و کشیده (خوش و آسوده اند)» و از جمله این درختان جنت، درختی به نام سدره المنتهی وجود دارد که الله تعالی در مورد آن می‌فرماید: ﴿وَلَقَدْ رَءَاهُ نَزْلَةً أُخْرَىٰ عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهَىٰ﴾ [النجم: ۱۳ - ۱۴].

(۱) - البخاری ۱۱ / ۴۱۶ و مسلم ۲ / ۲۱۷۶.

ترجمه: «او که بار دیگر (در شب معراج) وی را نزد سدرۃ المنتهی دیده است».

رسول خدا ﷺ در حدیث معراج می‌فرماید: «ثم انطلق بی - أي: جبریل - حتى انتهى إلى سدرۃ المنتهی ونبقها فلال هجر، وورقها مثل آذان الفيلة، تكاد الورقة تغطي هذه الأمة فغشيها ألوان لا أدري ما هي، ثم أدخلت الجنة، فإذا فيها جناز اللؤلؤ وإذا ترابها المسك»^(۱).

ترجمه: «بعد جبرئیل عليه السلام مرا به همراه خود برد تا این که به سدرۃ المنتهی رسید... میوه‌هایش به بزرگی کوزه‌های هجر و برگ‌هایش مانند بزرگی گوش‌های فیل بود، چنان بزرگ که نزدیک بود برگ‌های آن، این امت را تحت پوشش درآورد، ناگاه به رنگهایی درآمدند که نمی‌دانستم چه است، سپس وارد بهشت شدم و در آن با گنبدهایی که از مروارید ساخته شده بود روبرو شدم، و خاک جنت از مشک بود، و از جمله‌ای درختان جنت آنهایی هستند که لباس‌های که لباس‌های اهل جنت از آن درست می‌شود».

رسول خدا ﷺ می‌فرماید: «طوبی درختی است که در جنت که به اندازه مسافت صدسال است که لباس اهل جنت از شاخه‌های آن درست می‌شود»^(۲).
آنچه که به زیبایی و منظره درختان جنت می‌افزاید، این است که ساقه‌های آنها از طلا می‌باشند، چنانچه رسول محبوب ﷺ می‌فرماید: «ما في الجنة شجرة إلا ساقها من ذهب»^(۳).

ترجمه: «در جنت درختی نیست، مگر این که ساقه‌های آن از طلا می‌باشد».
الله اکبر! میوه‌های جنت چقدر لذیذ و درخت‌هایش چقدر زیبا می‌باشند! پس مبارک و خوشی باد برای کسی که نهال آن درختان را در دنیا با ذکر الله و تهلیل و تسیح و تحمید و تکبیر الله تعالی به خوبی کاشته باشد.

(۱) - صحیح الجامع ۴ / ۸۲ والحديث في الصحيحين.

(۲) - السلسلة الصحيحة ۴ / ۶۳۹.

(۳) - صحیح الجامع ۵ / ۲۵۰.

رسول خدا ﷺ می فرماید: «لَقِيتُ إِبْرَاهِيمَ لَيْلَةَ أُسْرِي بِي فَقَالَ: يَا مُحَمَّدُ! أَقْرَى أُمَّتِكَ أَنْ الْجَنَّةَ طَيِّبَةُ التُّرْبَةِ عَذْبَةُ الْمَاءِ وَأَنَّهَا قِيَعَانٌ وَأَنَّ غِرَاسَهَا سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ»^(۱).

ترجمه: «با ابراهیم در شبی که به معراج برده شدم، ملاقات نمودم، به من گفت: ای محمد! به امت خود بگو که خاک جنت خوشبو و آب آن شیرین می باشد، و همانا جنت زمینی خالی و صاف است که وسیله‌ی کاشتن آن: سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ می باشد».

پس برادر و خواهر گرامی! تا می توانی در جنت درختانی برای خودت بکار، باغ‌هایی پر از درخت با آسان‌ترین اذکار ذکرهایی که از نظر کلمه سبک و آسان می باشند.

اما اکثر امت از یاد آنها غافل و روزگار خود را با سخنان بیهوده و لهو و حرام می گذرانند، آن اشخاصی که از آخرت غافل اند و تنها به کاشت و برداشت این دنیا مشغول هستند و بهره و نعمت‌های آخرت را فراموش کرده اند، به درستی افرادی بیچاره و بی نصیب می باشند که تلاش برای رسیدن به آرزوهای طولانی و محبت این دنیا همواره آنها را از احسان و نعمت‌های بیکران و جاودان بهشت غافل گردانیده است تا وقتی که مرگ به سراغ آنها می آید و زمانی از خواب غفلت بیدار می شوند که دیگر فایده‌ای ندارد. چنانچه شاعر می سراید:

بخلت بشئ لا يضرک بذله
وجدت بشئ مثله لا يقوم
بخلت بذل الحظ الخسيس دناءة
وجدت بدار الخلد لو كنت تفهم
وبعت نعيمًا لا انقضاء له ولا
نظير ببخس عن قريب سيعدم

ترجمه: نسبت به چیزی که بذل و بخشش آن به تو ضرر نمی‌رساند بخل ورزیدی و در عوض سخاوت کردی در دادن چیزی که مانند آن دوباره به دست نمی‌آید.

اگر واقعاً درک کنی، می‌فهمی که از شدت فرومایگی نسبت به این سهم ناچیز بخل کردی و در عوض سرای جاویدان بهشت را از دست دادی. نعمت و سعادت را که پایانی و شبیه و مثالی ندارد در برابر چیزی بی‌ارزش که به زودی تمام خواهد شد به ارزانی فروختی.

از رسول خدا ﷺ روایت شده است که «أَنَّهُ كَانَ يَوْمًا يُحَدِّثُ وَعِنْدَهُ رَجُلٌ مِنَ أَهْلِ الْبَادِيَةِ: أَنَّ رَجُلًا مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ اسْتَأْذَنَ رَبَّهُ فِي الزَّرْعِ فَقَالَ: أَوْ لَسْتَ فِيمَا شِئْتَ. قَالَ: بَلَى، وَلَكِنِّي أَحِبُّ أَنْ أَزْرَعَ. فَأَسْرَعَ وَبَدَرَ فَبَادَرَ الطَّرْفَ نَبَاتُهُ وَاسْتَوَاوُهُ وَاسْتِنْخَصَّادُهُ وَتَكْوِيرُهُ أَمْثَالَ الْجِبَالِ فَيَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى: ذُنُوكَ يَا ابْنَ آدَمَ فَإِنَّهُ لَا يُشْبِعُكَ شَيْءٌ. فَقَالَ الْأَعْرَابِيُّ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! لَا تَجِدْ هَذَا إِلَّا قُرَشِيًّا أَوْ أَنْصَارِيًّا فَإِنَّهُمْ أَصْحَابُ زَرْعٍ، فَأَمَّا نَحْنُ فَلَسْنَا بِأَصْحَابِ زَرْعٍ. فَضَحِكَ رَسُولُ اللَّهِ»^(۱).

ترجمه: «روزی مردم را ارشاد می‌نمود، مردی بادیه‌نشین حضور داشت، آن حضرت ﷺ فرمودند: «مردی از ساکنان بهشت از خداوند اجازه می‌خواهد که در بهشت کشاورزی کند، خداوند می‌فرماید: آیا در رفاه و خوشی نیستی؟ و در باغ‌های بهشت زندگی نمی‌کنی؟ (که بازهم می‌خواهی کشاورزی کنی؟)، گفت: بله، اما دوست دارم کشاورزی کنم. (به او اجازه می‌دهد)، بالافاصله دست به کار می‌شود، بذر (گندم) می‌پاشد هنوز دانه‌پاشی را تمام نکرده، از گوشه دیگر زمین جوانه سبز شده و رشد می‌کند و به مرحله برداشت و درو می‌رسد، و مانند (خرمن) کوه‌ها محصول برداشت می‌کند، آنگاه خداوند متعال می‌فرماید: بگیر ای ابن آدم! تو را چیزی سیر نمی‌کند.

مرد صحرانشین که در محضر رسول الله ﷺ نشسته بود، گفت: یا رسول خدا! این مرد (بهشتی) یا از مردم قریش یا انصاری و یا از ساکنین مدینه است، زیرا فقط اینها کشاورز هستند، اما ما صحرانشینان (در این دنیا) کشاورزی بلد نیستیم

که در آنجا (بهشت) تقاضای کشاورزی کنیم، پیامبر ﷺ (با شنیدن سخن این مرد) خندیدند.»

هیئت و شکل اهل بهشت

خداوند تبارک و تعالی اهل جنت را به کامل‌ترین صورت که بشر را بر آن خلق کرده، آفریده و آن صورت و شکل و هیئت حضرت آدم ﷺ می‌باشد، و این آفرینش به این علت است تا سعادت اهل بهشت را در نعمت‌های جاویدان همیشگی خود کامل نماید.

همچنانکه خداوند چهره‌های اهل بهشت را به بهترین صورت آفریده، اخلاق آنها را نیز بهترین و زیباترین اخلاق قرار داده اند، زیرا اهل جنت دارای اخلاق نیکوی یک مرد می‌باشند، چنانکه آن حضرت ﷺ می‌فرماید: «أَخْلَقَهُمْ عَلَى خُلُقِ رَجُلٍ وَاحِدٍ عَلَى صُورَةِ أَبِيهِمْ آدَمَ سِتُونَ ذِرَاعًا فِي السَّمَاءِ»^(۱).

ترجمه: «اخلاق‌شان مانند اخلاق یک مرد می‌باشد، به شکل پدرشان آدم ﷺ شصت متر - به درازی - آسمان می‌باشند.»

این زندگی راحت و آسوده در بهشت که سرشار از محبت و صفا و صمیمیت و برادری و الفت می‌باشد، چقدر زیبا و شیرین است، چنان که خداوند تبارک و تعالی می‌فرماید: ﴿وَهُدُوا إِلَى الطَّيِّبِ مِنَ الْقَوْلِ وَهُدُوا إِلَى صِرَاطِ الْحَمِيدِ﴾ [الحج: ۲۴]. «و [در دنیا] به سخن پاکیزه راه یافتند و به راه [خداوند] ستوده راهنمایی شدند.» و همچنین می‌فرماید: ﴿لَا تَسْمَعُ فِيهَا لَغِيَةً﴾ [الغاشیه: ۱۱].

ترجمه: «در آنجا سخن یاوه‌ای نخواهند شنید.»

در آیه‌ای دیگر می‌فرماید: ﴿وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِّنْ غَلٍّٰ إِخْوَانًا عَلَىٰ سُرِّ مَّتَقَبَلِينَ﴾ [الحجر: ۴۷].

ترجمه: «و کینه‌توزی و دشمنی را از سینه‌های آنها (اهل بهشت) بیرون می‌کشیم و (اهل جنت) برادرانه بر تخت‌ها روبروی هم می‌نشینند».

در بهشت هیچگونه کینه و خصومت و دشمنی، بغض و حسادت و اختلافی بین اهل جنت وجود ندارد و در آنجا مشاجره و جنگ و نزاعی رخ نمی‌دهد، بلکه آنجا جایگاه محبت و الفت و رحمت و سکینه و آرامش قلب است، رسول خدا ﷺ در وصف اهل جنت فرموده اند که آنها همه جوانانی ۳۳ ساله هستند، چنانکه آنحضرت ﷺ می‌فرماید: «یدخل أهل الجنة جرداً مرداً، كأهم مكحلون، أبناء ثلاث وثلاثين»^(۱).

ترجمه: «اهل بهشت به صورت برهنه و بدون مو (و بدون ریش و سیبیل و موی بدن) وارد بهشت می‌شوند، چنان که گویی چشم‌های آنها سرمه زده و مانند مردان سی و سه ساله به نظر می‌رسند».

صفت خوب دیگری که اهل بهشت از آن بهره‌مند می‌باشند، این است که آنها آب دهان و آب بینی ندارند، نه مدفوع می‌کنند و نه می‌خوابند، رسول خدا ﷺ می‌فرماید: «النوم أخو الموت ولا ينام أهل الجنة»^(۲).

ترجمه: «خواب برادرِ مرگ است و اهل بهشت نمی‌خوابند».

پس اهل ایمان در این دنیا چقد تنها و ناشناخته می‌باشند، آنها با اطمینان قلب به سوی نعمت‌های زیبای بهشت می‌روند و زبان حال‌شان می‌گوید:

لا خير في العيش مادامت منغصة

لذاته بأذكار الموت والهرم

در زندگی این دنیا خوشی نیست، مادامی که لذات آن با ذکر موت و پیری تلخ شود. و یقیناً عیش و زندگی حقیقی مؤمنان در خانه همیشگی بهشت جاوید می‌باشد در جایی که پیری جوانی آنها را و مرگ نعمت‌ها و زندگی ابدی آنان را نمی‌گیرد.

(۱) - صحیح الجامع ۶ / ۳۳۷.

(۲) - السلسلة الصحيحة ۳ / ۷۴.

پس ای بنده خدا! چشم‌هایت را بر روی حقایق دنیا باز کن! تا آرزوهای طولانی و غرور جوانی تو را در خواب غفلت فرو نبرد، زیرا آرزوها و خواهش‌های این دنیا تمامی ندارد و برآورده نخواهد شد، آگاه باش که بعد از جوانی پیری، بعد از پیری مرگ، و بعد از آن داخل قبر می‌شوی و به حساب و کتاب این دنیا می‌رسی، یا اعمال نیک و عبادت تو در این دنیا این قدر زیاد است که به بهشت می‌روی و نعمت‌های جاویدان آن نصیب تو می‌شود، یا اینقدر اعمال ناشایست و نافرمانی در این دنیا انجام داده‌ای که به دوزخ داخل می‌شوی و عذابش دامن تو را می‌گیرد.

از خداوند بخشنده عفو و عافیت و حسن خاتمه را مسئلت دارم.

زنان اهل بهشت

در این دنیا همانند و نظیری برای زیبایی و حسن جمال زنان بهشتی نمی‌توان یافت، آنان دارای چشم‌هایی درشت و سیاه و گونه‌هایی درخشانده هستند که شادابی و تازگی همواره از رخسار آنها می‌تراود، نگاه‌های آنها سحرکننده و دید چشم‌هایشان به طرف پائین است و به جز از شوهران خود به کسان دیگر نگاه نمی‌کنند، چنانچه الله تعالی می‌فرماید: ﴿وَحُورٌ عِينٌ ﴿۲۲﴾ كَأَمْثَلِ اللَّوْلُؤِ الْمَكْنُونِ

﴿۲۳﴾ [الواقعة: ۲۲ - ۲۳].

ترجمه: «و حوریانی چشم گشاده دارند * همچون مروارید (میان صدف) نهفته‌اند».

و در آیه‌ای دیگر می‌فرماید: ﴿كَأَنَّهُنَّ الْيَاقُوتُ وَالْمَرْجَانُ ﴿۵۸﴾ [الرحمن:

۵۸].

ترجمه: «انگار که آن حوریان (بهشت، مانند) یاقوت و مرجان هستند».

و همچنین می‌فرماید: ﴿كَأَنَّهُنَّ بَيْضٌ مَّكْنُونٌ ﴿۴۹﴾ [الصفات: ۴۹].

ترجمه: «انگار آنها تخم‌های (شترمرغ) هستند که (در زیر بال و پر شترمرغ) پنهان (از دید مردم و گرد و غبار) باشند».

سفیدی چشم‌های آنان با سیاهی همراه است و اندام‌شان بسیار زیبا و لطیف می‌باشد، در روایتی از آنحضرت ﷺ آمده است: «وَلِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمْ زَوْجَتَانِ، يُرَى مُخُّ سَوْفِهِمَا مِنْ وَرَاءِ اللَّحْمِ، مِنَ الْحُسْنِ»^(۱).

ترجمه: «برای هر کدام از مردان اهل بهشت دو همسر می‌باشد که از زیبایی مغز ساق‌هایشان از پشت گوشت دیده می‌شود».

و رسول خدا ﷺ در حدیثی دیگر می‌فرماید: «مِنْ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ إِلَى الْأَرْضِ لَمَلَأَتْ مَا بَيْنَهُمَا رِيحًا، أَيِ (الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ) وَلَا ضَاءَتْ مَا بَيْنَهُمَا، وَلَنْصِيفُهَا عَلَى رَأْسِهَا خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا»^(۲).

ترجمه: «اگر زنی از زنان جنت به زمین سر می‌کشید، ما بین آن یعنی (مشرق و مغرب) را از بوی خوشش پر می‌کرد، و ما بین آن دو را منور و نورانی می‌نمود و ارزش روسری که بر سرش می‌باشد، از دنیا و آنچه در آن است، بیشتر است».

برادر گرامی! باید آگاه باشی که این همه نعمت‌های جاویدان و ابدی بهشت جز به اطاعت و عبادت پروردگار و مقدم‌داشتن رضایت خداوند بر رضای خود با ادای نمازها و ذکر اذکار و تسبیح و بلندشدن و قیام برای عبادت در تاریکی‌های شب به دست نمی‌آید.

مالک بن دینار می‌گوید: هر شب آیاتی از سوره‌های قرآن را می‌خواندم، یک شب خواب رفتم، در خواب دختری بسیار زیبا را دیدم که در دستش تکه‌ای کاغذ بود، به من گفت: آیا دوست داری بخوانی؟ گفتم: بلی، کاغذ را به من داد، دیدم در آن اشعار ذیل نوشته شده است:

لهاك النوم عن طلب الأمانی

وعن تلك الأوانس في الجنان

تعیش مخلداً لا موت فيها

وتلهو في الخيام مع الحسان

تنبه في منامك إن خيراً

(۱) - صحیح البخاری مع الفتح ۶ / ۳۱۸.

(۲) - رواه مسلم و انظر الترغیب ۴ / ۵۳۲.

من النوم التهجد بالقرآن

ترجمه: خواب غفلت تو را از تلاش و رسیدن به آرزوها و از دسترسی به دوشیزگان بهشتی باز داشته است.

در آن بهشت برای همیشه جاویدان زندگی می کنی، در خیمه ها با زنان سیمین بدن بهشتی به عشرت به سر میبری.

از خواب (غفلت) بیدار شو! شب را با تلاوت قرآن در نماز سپری کردن بهتر از خواب است.

زنان بهشت همه دوشیزه هستند که هیچکسی از انسان و جن به آنها دست نزده است، چنانکه الله تعالی می فرماید: ﴿إِنَّا أَنْشَأْنَهُنَّ إِنِشَاءً ۖ فَجَعَلْنَهُنَّ أَبْكَارًا

﴿الواقعه: ۳۵ - ۳۶﴾.

ترجمه: «ما آنها را (حوران بهشتی را در آغاز کار به این شکل زیبا و شمایل دلربا) پدیدار کرده ایم، ایشان را دوشیزگانی ساخته ایم (که پس از آمیزش بکارت خود را باز می یابند!)».

و کلمه ﴿عُرُبًا﴾ که در آیه ۳۷ سوره واقعه آمده، به این معناست که زنان بهشت شیفته و محبوب همسران خود هستند که به هنگام نزدیکی و همبستر شدن با شوهران خود خوش برخورد و از نظر اخلاقی بسیار خوش اخلاق هستند. و مبرد می گوید: زنانی که عاشق شوهران شان هستند.

اخلاق زنان اهل بهشت

اخلاق حوریان بهشت بسیار عالی و پسندیده است، بی اندازه با شرم و حیا بوده و مردان بهشتی خود را دوست دارند، و همواره نگاه خود را از نامحرم دور نگاه می دارند و خوش برخورد هستند.

خداوند در مورد آنان می فرماید: ﴿فِيهِنَّ خَيْرَاتٌ حِسَانٌ﴾ [الرحمن: ۷۰].

ترجمه: «در میان باغهای بهشت زنان خوب و زیبا هستند».

خیرات جمع خیر و احسان جمع حسنه، به معنی نیک و خوب می باشد، پس آنان دارای صفات و اخلاق و رفتار نیکو و خوب و دارای حسن صورت و چهره می باشند، خداوند متعال می فرماید: ﴿حُورٌ مَّقْصُورَاتٌ فِي الْخِيَامِ﴾ [الرحمن: ۷۲].

ترجمه: «(زنان بهشت) سیاه چشمانی هستند که هرگز از خیمه ها بیرون نمی شوند و اینجا و آنجا به دنبال کارهای ناپسند نمی روند».

آری، زنان بهشت در خیمه ها آراسته شده و فقط برای پذیرائی از همسران خود نشسته اند، کسی دیگر را نمی بینند، و هوس نگاه کردن غیر از همسران خود به کسی دیگر را ندارند، زیرا که خداوند پاک بهترین زندگانی جاویدان و با صداقت و محبت و اخلاص نسبت به شوهران شان را به آنها عطا فرموده است، در قرآن کریم آمده است:

﴿وَعِنْدَهُمْ قَنْصَرَاتٌ الطَّرْفِ عَيْنٌ﴾ [الصفات: ۴۸].

ترجمه: «و نزد آنها همسرانی زیبا چشم است که جز به شوهران خود عشق نمی ورزند» (طرف) به سکون (را) به معنی بصر و بینائی می باشد، یعنی نگاه آنها و چشم آنها به سبب دوست داشتن و محبت شوهران شان همواره به سوی آنها می باشد.

آهنگ و موسیقی اهل بهشت

به زنان بهشت علاوه بر زیبایی دلنشین و لطافت اندام و ظرافت جسم و رخسارهای مسحورکننده و اخلاق و رفتار خوب و حسن سلوڪ، آهنگ و صوت دلنشین و موسیقی‌های گوش‌نواز نیز عطا شده است. خداوند متعال می‌فرماید:

﴿وَيَوْمَ نَقُومُ السَّاعَةَ يُومِئِدِ يَتَفَرَّقُونَ ﴿١٤﴾ فَأَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا

الصَّالِحَاتِ فَهُمْ فِي رَوْضَةٍ يُحْبَرُونَ ﴿١٥﴾﴾ [الروم: ١٤ - ١٥].

ترجمه: «روزی که قیامت برپا می‌شود، مردم از یکدیگر جدا می‌گردند، (و گروهی سرنوشت جداگانه‌ای برای خود در جهان ابدی خواهند داشت و حال و وضع کافران جدای از حال و وضع مؤمنان خواهد بود). گروهی که ایمان آورده اند و کارهای شایسته انجام داده اند، آنان در باغ بهشت، مالمال از شادی و سرور می‌گردند (و آثار شادمانی و سرور در تمام وجودشان آشکار است)». یحیی بن ابی کثیر می‌گوید: کلمه «الحبره» که در آیه آمده، معنی آن لذت و سماع و گوش فرادادن به آواز خوش می‌باشد.

أَوْ مَا سَمِعْتَ سَمَاعَهُمْ فِيهَا غِنَاءِ
الْحُورِ بِالْأَصْوَاتِ وَالْأَلْحَانِ
وَاهَا لَذِيكَ السَّمَاعِ فَكَمْ بِهِ
لِلْقَلْبِ مِنْ طَرَبٍ وَمِنْ أَشْجَانِ
وَاهَا لَذِيكَ السَّمَاعِ وَطَيْبِهِ
مِنْ مِثْلِ أَقْهَارِ عَلَى أَغْصَانِ

ترجمه: آیا موسیقی آنان را با صوت و لحن و آواز و ترنم حوران بهشتی نشنیده‌ای؟ افسوس بر آن ترنم و موسیقی که چقدر قلب‌ها را به وجد آورده و جریحه‌دار نموده است!

افسوس بر آن ترنم و خوشی آواز حورانی که چون ماه بر روی شاخه‌ها می‌درخشند!

ای بنده خدا! این را هم باید بدانی که بهشت تنها با عمل به دست نمی آید، بلکه رسیدن به آن از جانب فضل و رحمت پروردگار است که به هر کس بخواه عطا می کند.

رسول اکرم ﷺ می فرماید: «لَنْ يُدْخِلَ أَحَدًا مِنْكُمْ عَمَلُهُ الْجَنَّةَ». قَالُوا: وَلَا أَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! قَالَ: «وَلَا أَنَا إِلَّا أَنْ يَتَّعَمِدَنِي اللَّهُ مِنْهُ بِفَضْلِ وَرَحْمَةٍ»^(۱).

ترجمه: «هرگز کسی از شما تنها به واسطه ی عملش داخل بهشت نمی شود، (بلکه باید رحم خدا شامل حال او باشد)».

گفتند: ای رسول خدا! شما هم به واسطه ی علمت داخل بهشت نمی شوید؟ گفت: «من هم وارد نمی شوم، مگر این که فضل و رحمت خدا شامل حالم باشد».

خداوند می فرماید: ﴿فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُمْ مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ [السجده: ۱۷].

ترجمه: «هیچکس نمی داند در برابر کارهایی که (مؤمنان) انجام می دهند، چه چیزهای شادی آفرین و مسرت بخشی برای ایشان پنهان شده است».

پس (با) که در آیه مذکور آمده ﴿بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾، (با) سببی است، یعنی به سبب اعمالشان داخل جنت می شوند، خداوند متعال اعمالشان را سبب فضل و رحمت خویش قرار داده تا آنان را به واسطه آن، داخل بهشت گرداند. پس برادر و خواهر گرامی! اکنون که دانستی بهشت فقط با فضل و رحمت پروردگار نصیب بندگان می شود، این را هم باید بدانی که رحمت و فضل خداوند با انجام دادن اعمالی که الله رب العزت از آنها خشنود می شود، به دست خواهد آمد.

بنابراین، برای انجام اعمال صالح و کارهای نیک شتاب نما، دستورات پروردگار را بپذیر و حفاظت نما و به راه راست او حرکت کن، در این صورت

رحمت‌های بی‌دریغ و فراوان خداوند چنان بر تو می‌ریزد که به وسیله آنها در بهشت برین و فردوس اعلا و در قصرهای جنت داخل شوی.

فاسلك طريق المتقين
 وظن خيراً بالكريم
 واذكر وقوفك خائفاً
 والناس في أمر عظيم
 إما إلى دار الشقاوة
 أو إلى العزم المقيم
 فاغنم حياتك واجتهد
 وتب إلى الرب الرحيم

ترجمه: بنابراین، راه پرهیزگاران را در پیش گیر، و نسبت به خداوند کریم گمان خیر داشته باش.

و به یاد آور آن هنگامی را که در حضور پروردگار ترسان و لرزان قرار می‌گیری (در حالی که) مردم در بلا تکلیفی و بحران بزرگی به سر می‌برند. شرایط آنها از دو حال خارج نیست، یا به سوی سرای بدبختی‌ها و جهنم می‌روند، یا به عزت جاویدان در بهشت برده می‌شوند. بنابراین، لحظات زندگی خود را غنیمت بشمار و بکوش و به پیشگاه پروردگار مهربان و بخشنده توبه کن.

راه رسیدن به بهشت

اما راه رسیدن به بهشت، همه آن عبادات و اعمال صالحی که تو را به سوی خداوند نزدیک گردانند، راه‌های رسیدن به بهشت هستند، پروردگار توانا در قرآن مجید همه عبادات و طاعاتی را که اگر با اخلاص عمل شوند و پاداش آنها جنت است، بیان فرموده اند:

۱- ایمان و عمل صالح: خداوند متعال در سوره عصر بیان می فرماید که انسان در خسارت و نقصان قرار دارد، مگر کسی که ایمان آورد و عمل صالح انجام دهد، چنان که می فرماید: ﴿وَالْعَصْرِ ﴿١﴾ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ ﴿٢﴾ إِلَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ ﴿٣﴾﴾ [العصر: ۱ - ۳].

ترجمه: «سوگند به زمانه (که سرمایه زندگی انسان و فرصت تلاش او برای نیل به سعادت دو جهان است) انسان‌ها همه زیان‌کارند، مگر کسانی که ایمان می آورند، و کارهای شایسته و بایسته می کنند، و همدیگر را به تمسک به حق (در عقیده و قول و عمل) سفارش می کنند، و یکدیگر را به شکیبایی (در تحمل سختی‌ها و دشواری‌ها و دردها و رنج‌هایی) توصیه می نمایند (که موجب رضای خدا می گردد)».

و همچنین می فرماید: ﴿وَذَرِّيرَ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أَنَّ هُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ [البقرة: ۲۵].

ترجمه: «(ای پیامبر!) مژده بده به کسانی که ایمان آورده اند و کردار نیکو انجام داده اند، این که ایشان را است باغ‌هایی (بهشتی) که در زیر درختان آن رودها روان است».

و امثال این آیات در قرآن کریم فراوان است.

زیرا ایمان شناخت خدا و خوف و ترس و احترام به پروردگار توانا و پیروی از رسول خدا ﷺ را می طلبد، و عمل صالح یعنی انجام دادن آنچه الله تعالی امر نموده و دوری نمودن از انجام آنچه نهی فرموده، از قبیل گناهان کبیره و فساد و اعمال ناروا.

۲- نماز: خداوند می فرماید: ﴿إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ

وَالْمُنْكَرِ﴾ [العنکبوت: ۴۵].

ترجمه: «مسلماً نماز (انسان را) از گناهان بزرگ و از کارهای ناشایست باز می دارد».

بنابراین، واضح شد که نماز انسان را از گناه و منکرات که سبب محرومیت از جنت می‌گردد، بازمی‌دارد. و همچنین نماز محو و نابودکننده خطا و گناه می‌باشد. چنانکه رسول خدا ﷺ می‌فرماید: «أَرَأَيْتُمْ لَوْ أَنَّ نَهْرًا بِيَابِ أَحَدِكُمْ، يَغْتَسِلُ فِيهِ كُلَّ يَوْمٍ خَمْسًا، مَا تَقُولُ ذَلِكَ يُتَّقِي مِنْ ذَرَنِهِ؟ قَالُوا: لَا يُتَّقِي مِنْ ذَرَنِهِ شَيْئًا. قَالَ: فَذَلِكَ مِثْلُ الصَّلَوَاتِ الْخَمْسِ، يَمْحُو اللَّهُ بِهَا الْخَطَايَا»^(۱).

ترجمه: «به من بگوئید که هر گاه جویباری از آب از کنار در (منزل) یکی از شما بگذرد که از آن روزانه پنج مرتبه غسل کند، آیا از چرک‌های بدن او چیزی باقی می‌ماند؟ گفتند: از چرک‌هایش چیزی باقی نمی‌ماند. فرمودند: «پس این مثال نمازهای پنجگانه است که خداوند به وسیله‌ی آن گناهان را از بین می‌برد».

و رسول اکرم ﷺ می‌فرماید: «مَا مِنْ امْرِيٍّ مُسْلِمٍ تَحْضُرُهُ صَلَاةٌ مَكْتُوبَةٌ فَيُحْسِنُ وَضُوءَهَا وَخُشُوعَهَا وَرُكُوعَهَا إِلَّا كَانَتْ كَفَّارَةً لِمَا قَبْلَهَا مِنَ الذُّنُوبِ مَا لَمْ يُؤْتِ كَبِيرَةً، وَذَلِكَ الدَّهْرَ كُلَّهُ»^(۲).

ترجمه: «هیچ شخص مسلمان نیست که هر گاه وقت نماز فرض او فرا می‌رسد، پس وضو و خشوع و رکوعش را خوب انجام می‌دهد، مگر این که کفاره‌ای برای گناهان قبلی اش می‌شود، تا زمانی که مرتکب گناه کبیره نشود، و نماز وی در طول زندگانی اش چنین می‌باشد».

پس برادر و خواهر گرامی! برای حفاظت از نماز خود همت کن، زیرا نماز نور چهره و نور چشم مؤمن و تعهد و پیمان وی با خدا و تفاوت میان مؤمن و کافر می‌باشد.

رسول خدا ﷺ می‌فرماید: «إِنَّ بَيْنَ الرَّجُلِ وَبَيْنَ الشَّرْكِ وَالْكَفْرِ تَرْكُ الصَّلَاةِ»^(۳).

ترجمه: «همانا فاصله میان مرد و میان شرک و کفر ترک نماز می‌باشد».

و می‌فرماید: «الْعَهْدُ الَّذِي بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمُ الصَّلَاةُ، فَمَنْ تَرَكَهَا فَقَدْ كَفَرَ»^(۴).

(۱) - البخاری ۲ / ۹ و مسلم ۶۶۷.

(۲) - مسلم ۲۲۸.

(۳) - مسلم ۸۲.

(۴) - الترمذی ۲۶۲۳ وقال حسن صحیح.

ترجمه: «عهدی که میان ما و میان آنان می‌باشد، نماز است، کسی که آن را ترک کرد، پس به تحقیق که کافر شده است».

۳- ادای نوافل: بعد از ادای فرائض انجام مستحبات سبب نزدیکی و تقرب به الله تعالی می‌گردد، و به تو برادر و خواهر گرامی‌ام لباس ولایت را خواهد پوشاند، زیرا نوافل علامت محبت تو و اطاعت و اخلاص تو نسبت به الله تعالی می‌باشد.

رسول خدا ﷺ می‌فرماید: «مَا مِنْ عَبْدٍ مُسْلِمٍ يُصَلِّيَ لِلَّهِ كُلَّ يَوْمٍ ثِنْتَيْ عَشْرَةَ رَكْعَةً تَطَوُّعًا غَيْرَ فَرِيضَةٍ إِلَّا بَنَى اللَّهُ لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ أَوْ إِلَّا بَنَى لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ»^(۱).

ترجمه: «پاداشی بهتر از این برای هیچ بنده‌ای که روزانه دوازده رکعت نماز نفل غیر از فرض بخواند نیست، مگر این که خداوند خانه‌ای زیبا برای وی در بهشت بنا خواهد کرد، یا مگر این که خانه‌ای در جنت برای او ساخته خواهد شد».

فدونك فاصنع ما تحب فإنها غداً تحصل لزرع الذي أنت زارع

پس آنچه از اعمال دوست داری انجام بده * زیرا آنچه امروزه می‌کاری فردا درو خواهی کرد.

۴- نیکی با والدین: از اعمالی که سبب ورود به بهشت می‌گردد: نیکی با والدین است، رسول خدا ﷺ می‌فرماید: «رَغِمَ أَنْفٌ، ثُمَّ رَغِمَ أَنْفٌ، ثُمَّ رَغِمَ أَنْفٌ، مَنْ أَدْرَكَ أَبُوَيْهِ عِنْدَ الْكَبِيرِ أَحَدَهُمَا أَوْ كِلَيْهِمَا فَلَمْ يَدْخُلِ الْجَنَّةَ»^(۲).

ترجمه: «بینی اش خاک‌آلود باد، سپس بینی اش خاک‌آلود باد، سپس بینی اش خاک‌آلود باد! کسی که پدر و مادرش را یا یکی از آن دو را یا هر دو را در پیری ببیند، و با خدمت کردن به آنان داخل جنت نشود».

پس خواننده گرامی! برای نیکی به والدین حریص باش و آنچه دستور می‌دهند، اطاعت نما، تا وقتی که دستورشان موجب نافرمانی الله تعالی نگردد، در

(۱) - مسلم ۷۲۸.

(۲) - مسلم ۲۵۵۱.

این دنیا با آنان به نیکی رفتار کن، خداوند با بخشش و فضل و جنتش با تو به خوبی رفتار خواهد نمود، بدان که نافرمانی از والدین از بزرگترین گناهان می‌باشد، زیرا خداوند متعال اطاعت آنها را با توحید و برحذر داشتن و منع از شرک به خودش یکجا ذکر فرموده: ﴿وَأَعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا ۚ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا﴾ [النساء: ۳۶].

ترجمه: «(تنها) خدا را عبادت کنید و (بس. و هیچکس و) هیچ چیزی را شریک او قرار ندهید و به پدر و مادر خود نیکی کنید».

برادر و خواهرم! بدان که توبه به جهت انجام دادن نیکی‌ها و عبادات می‌باشد، و آن منزلتی است که انسان‌های صالح در سفر این دنیا از آن جدا نخواهند شد، بلکه انبیاء و رسولان نیز همواره توبه می‌نمودند، زیرا خداوند متعال در هر وقت و زمانی به توبه امر می‌فرماید و فلاح و رستگاری را در گرو آن قرار داده است.

چون همه فرزندان آدم خطا کارند، خداوند متعال می‌فرماید:

﴿وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهَ الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ [النور:

۳۱].

ترجمه: «ای مؤمنان! همگی به سوی خدا برگردید (و از مخالفت‌هایی که در برابر خدا داشته‌اید توبه کنید) تا رستگار شوید».

پس بیاندیش که خداوند چگونه توبه‌کننده‌گاران را نخست به ایمان موصوف نمود، بعد آنها را به توبه دعوت کرد، تا هر مسلمانی این را بداند که توبه برای انسان در سایر راه‌های که به خاطر الله می‌پیماید، لازم می‌باشد.

و همواره بیاد داشته باشد که بهشت با کارهای سخت و جهنم با شهوت و خواهش‌های نفسانی پوشانده شده است، و اگر چنین نباشد، آزمایش‌بندگان چگونه صورت می‌گیرد و فرق بین صابر و مجرم و مطیع و فرمانبردار و عاصی و نافرمان چگونه شناخته می‌شود؟

رسول خدا ﷺ می‌فرماید: «لَمَّا خَلَقَ اللَّهُ الْجَنَّةَ أَرْسَلَ جِبْرِيلَ إِلَى الْجَنَّةِ فَقَالَ: انْظُرْ إِلَيْهَا وَإِلَى مَا أَعَدَدْتُ لِأَهْلِهَا فِيهَا قَالَ: فَجَاءَهَا وَنَظَرَ إِلَيْهَا وَإِلَى مَا أَعَدَّ اللَّهُ لِأَهْلِهَا فِيهَا

قَالَ: فَرَجَعَ إِلَيْهِ قَالَ: وَعَزَّتْكَ لَا يَسْمَعُ بِهَا أَحَدٌ إِلَّا دَخَلَهَا. قَالَ: فَرَجَعَ إِلَيْهَا فَإِذَا هِيَ قَدْ حُفَّتْ بِالْمَكَارِهِ فَرَجَعَ إِلَيْهِ فَقَالَ: وَعَزَّتْكَ لَقَدْ حِفَّتُ أَنْ لَا يَدْخُلَهَا أَحَدٌ»^(١).

ترجمه: «وقتی خداوند بهشت را آفرید، جبرئیل را به بهشت فرستاد و فرمود: به جنت و آنچه خداوند برای اهل جنت آماده کرده بود نگاه کند، بعد نزد خداوند برگشت و گفت: قسم به ذات! کسی در مورد آن چیزی نمی‌شنود، مگر این که داخل آن بشود، رسول خدا ﷺ فرمود: پس دوباره به جنت برگشت، آنگاه دید که آن با کارهای دشوار و سخت پوشیده شده است، پس به سوی خداوند برگشت و گفت: قسم به ذات! ترسیدم که کسی داخل آن نرود».

اللهم إنا نسألك الجنة وما قرب إليها من قول أو عمل وصلّى الله وسلم على نبينا محمد وعلى آله وصحبه أجمعين.

خداوندا! از درگاه تو بهشت و آنچه از گفتار و کردار خوب که ما را به جنت نزدیک می‌کند، مسئلت داریم. و درود و سلام بر پیامبر ما محمد مصطفی ﷺ و آل و اصحاب گرامی اش.

(١) - رواه الترمذی (٢٥٦٠) وقال: حسن صحيح ورواه احمد ٢ / ٣٣٢. و حسن إسناده الألبانی فی

تخریج مشکاة المصابیح. حدیث رقم (٥٦٩٦).